

วารสารการจัดการความรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

วารสารการจัดการความรู้ ครั้งที่ ๖

บทบรรณาธิการ

วารสารการจัดการความรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ฉบับนี้เป็นฉบับที่ ๒ ประจำเดือนมกราคม – มีนาคม ๒๕๕๓ เพื่อรำลึกถึงพระมหากษัตริย์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มีต่อรัฐสภา คอลัมน์เรื่องจากปก นำเสนอบทความเรื่องพระมหากษัตริย์กับรัฐสภาไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ คอลัมน์นันททัศน์นักบริหาร ได้สัมภาษณ์ นายวัชรินทร์ จอมพลาพล รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เกี่ยวกับข้อคิด ทรรศนะต่าง ๆ จากประสบการณ์การทำงาน นอกจากนี้ใน คอลัมน์เปิดวิสัยทัศน์ KM สัมภาษณ์ นายสามารถ คัมภีรานนท์ ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๓ เกี่ยวกับการจัดการองค์ความรู้การจัดทำเจตนารมณ์ของกฎหมายสำหรับคอลัมน์ความรู้สู่ภูมิปัญญา นำเสนอเรื่องราวที่น่าสนใจ เกี่ยวกับเรื่อง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านกฎหมาย คอลัมน์มุขนิพนธ์นำเสนอบทความเรื่องเทคนิคการจัดทำเจตนารมณ์ของกฎหมาย เทคนิคการเป็นเลขานุการในที่ประชุมเพื่อจัดทำเจตนารมณ์ของกฎหมายของคณะกรรมการและเทคนิคการสรุปประเด็นในการจัดทำเจตนารมณ์ของกฎหมาย คอลัมน์สาระวิชาการ ฉบับนี้นำบทความที่น่าสนใจ ๒ เรื่อง เรื่องแรกนำเสนอเรื่องพระมหากษัตริย์กับรัฐสภาไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ต่อยอดจากเรื่องจากปก และเรื่องที่ ๒ เป็นเรื่องการสร้างทีมงาน แวดวงข่าวสภา มีภาพบรรยากาศ การประชุมเตรียมความพร้อมฯ การจัดการประชุม IDU วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๒ การลงนามถวายพระพรในวันขึ้นปีใหม่ วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๓ ณ พระบรมมหาราชวัง กิจกรรมวันเด็ก วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๕๓ การประชุมคณะกรรมการบริหารข้อมูลข่าวสารของราชการในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ท่านผู้อ่านท่านใดสนใจ ส่งบทความ ผลงานการวิจัย หรือข่าวสาร เรื่องราวที่น่าสนใจที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ (KM) สามารถจัดส่งมาได้ที่กองบรรณาธิการ (กลุ่มงานวิชาการและประสานการพัฒนา สำนักพัฒนาบุคลากร อาคารทิปโก้ ชั้น ๒๐ โทรศัพท์ ๐ ๒๓๕๗ ๓๑๔๓) กองบรรณาธิการหวังว่า วารสารการจัดการความรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่บุคลากรของสำนักงาน ฯ และผู้อ่านทั่วไป

กองบรรณาธิการ

สารบัญ

วารสารการจัดการความรู้ ครั้งที่ ๖

เรื่องจากปก

๕

ความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ

นานาทัศนะนักบริหาร

๑๑

เปิดวิสัยทัศน์ KM :

๑๖

ความรู้สู่ภูมิปัญญา

๒๑

การจัดทำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มุมมองนิติบัญญัติ

๒๗

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หมวด ๖ รัฐสภา : การยุบสภา

สารวิชาการ

๓๕

เกร็ดความรู้... รัฐธรรมนูญฉบับสมบูรณ์ไทย

แวดวงชาวสภา

๔๒

เรื่องจากปก

ความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ

นางสาวสิตาวีร์ อีริวิรุฬห์^๑

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖ บัญญัติไว้ว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้น เป็นอันใช้บังคับมิได้” จากบทบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นการแสดงตัวตนของรัฐธรรมนูญว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด” แห่งราชอาณาจักรไทย เมื่อพิจารณาแล้วไม่ว่าจะเป็นประเทศที่มีการปกครองในระบอบ

^๑ กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย สำนักกฎหมาย

ประชาธิปไตย รวมถึงประเทศที่ปกครองในระบอบเผด็จการ กล่าวได้ว่าทุกประเทศทั่วโลกมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ เพื่อใช้เป็นหลักหรือเป็นแนวทางในการบริหารประเทศด้วยกันทั้งสิ้น คำว่ารัฐธรรมนูญมาจากคำ

อย่างแคบ หรือรัฐธรรมนูญตามแบบพิธีหมายถึง รัฐธรรมนูญ ลายลักษณ์อักษร หรือเอกสารที่รวบรวมกฎเกณฑ์แบบแผนการปกครองประเทศไว้อย่างเป็นระบบในเอกสารฉบับใดฉบับหนึ่งหรือหลายฉบับและมี

ว่า Constitution ซึ่งแปลว่า การสถาปนาหรือการจัดตั้ง อันหมายถึงการสถาปนาหรือจัดตั้งรัฐนั่นเอง หากจะดูความหมายของรัฐธรรมนูญแล้วมีการให้ความหมายของรัฐธรรมนูญอยู่หลากหลายด้วยกันคือ

๑. รัฐธรรมนูญในความหมายอย่างกว้าง หรือรัฐธรรมนูญตามเนื้อหา หมายถึง บรรดากฎเกณฑ์แบบแผนซึ่งจัดระเบียบทางการเมืองการปกครองของรัฐใดรัฐหนึ่ง หรือกฎเกณฑ์แบบแผนการปกครองรัฐหรือปกครองประเทศใดประเทศหนึ่งนั่นเอง

๒. รัฐธรรมนูญในความหมาย

วิธีการจัดทำหรือบัญญัติเป็นพิเศษ

๓. รัฐธรรมนูญตามอุดมคติ หมายถึง รัฐธรรมนูญตามความคิดทางการเมือง ซึ่งมีความหมายไม่แน่นอนแปรเปลี่ยนไปตามความคิดทางการเมืองหรือลัทธิทางการเมืองที่ยึดถือเป็นอุดมคติถ้ารัฐธรรมนูญใด มีหลักการไม่สอดคล้องกับลัทธิทางการเมืองที่ยึดถือเป็นอุดมคติแล้วมักจะกล่าวว่า รัฐธรรมนูญนั้นไม่ใช่รัฐธรรมนูญที่แท้จริง ถึงแม้ว่าจะเป็นกฎเกณฑ์แบบแผนการปกครองประเทศซึ่งจัดเป็นรัฐธรรมนูญตามความหมายอย่างกว้างหรือความหมายตามเนื้อหากก็ตาม

โดยรูปแบบ “รัฐธรรมนูญ” ต้องมีลักษณะเป็นลายลักษณ์อักษร และไม่ใช่สิ่งเดียวกันกับ กฎหมายรัฐธรรมนูญ เพราะ “กฎหมายรัฐธรรมนูญ” มีความหมายกว้างกว่า และจะเป็นรูปแบบลายลักษณ์อักษรหรือจารีตประเพณีก็ได้

อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญในปัจจุบันนั้น มีทั้งเป็นลักษณะลายลักษณ์อักษร และลักษณะ ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร โดยที่ลักษณะไม่เป็นลายลักษณ์อักษร นอกจากจะใช้หลักของจารีตประเพณีการปกครองแล้ว กฎหมายทุกตัวที่เกี่ยวข้องกับการปกครอง ย่อมถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญด้วย

มีข้อสังเกตว่า รัฐธรรมนูญเกิดขึ้นจากอำนาจจัดให้มีรัฐธรรมนูญหรืออำนาจให้รัฐธรรมนูญ (pouvoir constituent) ซึ่งหมายถึง “อำนาจของบุคคลหรือคณะบุคคลที่อยู่ในฐานะตัดสินใจในเรื่องความเป็นอยู่ในการเมืองของตนเองได้” ทั้งนี้ หมายความว่าผู้ใดมีอำนาจอันสูงสุดและแท้จริงในรัฐขณะใดขณะหนึ่ง ผู้นั้นก็จะมีอำนาจที่จะให้รัฐธรรมนูญได้ เช่น

๑. พระมหากษัตริย์ในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ โดยการพระราชทานรัฐธรรมนูญ

๒. คณะปฏิวัติ หรือ คณะรัฐประหารโดยการทำการปฏิวัติหรือ

รัฐประหาร

๓. สภานิติบัญญัติในระบอบประชาธิปไตยแบบมีผู้แทนจัดให้มีสภาร่างรัฐธรรมนูญ

๔. ประชาชนทำการตกลงร่วมกันโดยการเรียกร้องให้มีรัฐธรรมนูญ รวมถึงการร่างรัฐธรรมนูญโดยประชาชน

สำหรับความหมายแบบไทย รัฐธรรมนูญ หากแปลความหมายของคำ (รัฐ + ธรรม + มนูญ) จะหมายถึงการปกครองรัฐโดยธรรม

ในทางวิชาการกฎหมายนั้น คำว่า “รัฐธรรมนูญ” เป็นชื่อเฉพาะของกฎหมายประเภทหนึ่ง (Constitution) ซึ่งถือกันว่าเป็นกฎหมายสูงสุด ส่วนคำว่า “กฎหมายรัฐธรรมนูญ” เป็นชื่อวิชาที่ศึกษา รัฐธรรมนูญ (Constitution Law)

ดังนั้นจึงเรียกรัฐธรรมนูญว่า “รัฐธรรมนูญ” ไม่ใช่ “กฎหมายรัฐธรรมนูญ”

การกำหนดรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในระบอบประชาธิปไตย^๒

ความคิดการปกครองที่ประชาชนจัดการปกครองด้วยประชาชนเอง ที่ยึดหลักเสรีภาพ สิทธิ และความเสมอภาคที่จะทำให้บุคคลเป็นมนุษย์ที่มีศักดิ์ศรี และเป็นพลเมืองที่มีสิทธิจะปรากฏผลเป็นได้ จำเป็นต้องเขียนเป็นหลักฐานยืนยัน ดังนั้น หลักฐานนี้ (รัฐธรรมนูญ) จึงเป็นสัญญา

^๒มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. เฟิงอ้าง.

ที่ประชาชนร่วมกันทำเมื่อเขียนขึ้นมาแล้ว ก็มีผลบังคับผูกพันให้คู่สัญญา ซึ่งก็คือประชาชนทั้งหมดต้องยอมรับและปฏิบัติตาม ถือเป็นสิ่งสมบูรณ์ (สูงสุด) เป็นสิ่งที่ประชาชนเลือกที่จะมอบให้คณะบุคคลหนึ่งใช้ชั่วคราวระยะเวลาหนึ่งและมอบให้อีกคณะหนึ่งต่อ ๆ ไป ซึ่งเป็นเช่นนั้นตลอดไป คือเป็นรัฐธรรมนูญที่ใช้เป็นหลักในการปกครองประเทศที่เรียกว่ารัฐธรรมนูญแบบลายลักษณ์อักษร (written constitution) ซึ่งทำให้เกิดผลดังนี้คือ

๑. แบบแผนการจัดการปกครองรัฐ
 ๒. จำกัดการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นต้น
- จึงถือว่า รัฐธรรมนูญเป็นสัญญาประชาคมในเชิงอุดมการณ์ นอกจากนี้กระบวนการในการจัดทำ

รัฐธรรมนูญต่างจากกฎหมายธรรมดาที่รัฐสภาตราขึ้น ซึ่งการจัดรัฐธรรมนูญจะมีกระบวนการพิเศษ เช่น เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมไม่ทางตรงก็ทางอ้อม อันเป็นเหตุผลเชิงกระบวนการยกเว้นและอำนาจในการก่อตั้งองค์การทางการเมือง และรัฐธรรมนูญไม่สามารถใช้อำนาจออกกฎหมายธรรมดา แต่เป็นอำนาจที่เป็นที่มาของรัฐธรรมนูญดังมีที่มา ๔ ประการตามที่กล่าวแล้วข้างต้น เป็นอำนาจที่สูงล้นพ้นไม่มีสิ่งใดอยู่เหนือและผูกมัดได้ นั่นคือ มีผู้สร้างรัฐธรรมนูญแล้ว รัฐธรรมนูญก็ไปจัดตั้งองค์การทางการเมือง ทุกองค์การอีกลำดับหนึ่ง ดังนั้น เพราะรัฐธรรมนูญเป็นตัวก่อตั้งระบอบการเมืองและองค์การทางการเมือง ทุกองค์การขึ้น ตลอดจนการรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลและการจัดแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตย รัฐธรรมนูญ

จึงเป็นกฎหมายสูงสุดเพียงหนึ่งเดียว กฎหมายนอกจากนั้นจะมีการจัดลำดับศักดิ์ กฎหมายลดหลั่นกันต่อไป และจากข้อกำหนดและลักษณะสำคัญของรัฐ จึงทำให้รัฐธรรมนูญเป็นที่ยอมรับและเป็นที่มาของนิยามว่า “รัฐธรรมนูญ คือ กฎหมายสูงสุดของรัฐ” โดยมีหลักเกณฑ์ คือ

๑. เป็นกฎหมายที่มีค่าบังคับสูงสุด สูงกว่ากฎหมายอื่นทั้งหลาย
๒. เป็นแหล่งที่ทำให้เกิดกฎหมายต่าง ๆ ของรัฐ
๓. กฎหมายอื่นของรัฐจะถูกต้องตรวจสอบโดยกฎหมายรัฐธรรมนูญ ด้วยความเป็นกฎหมายสูงสุด รัฐธรรมนูญจึงประกอบไปด้วยลักษณะในการปกครองที่ทำให้รัฐธรรมนูญมีลักษณะสำคัญเฉพาะดังนี้
 ๑. เป็นกฎหมายของรัฐ
 ๒. เป็นหลักการการเมือง การปกครองประเทศ และการบริหารประเทศ
 ๓. แก้ไขเปลี่ยนแปลงได้
 ๔. มีศักดิ์ทางกฎหมายสูงกว่ากฎหมายอื่นของรัฐ
 ๕. มีวิธีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขพิเศษต่างจากกฎหมายอื่น ๆ ของรัฐ
 ๖. การแก้ไขรัฐธรรมนูญที่เป็นการตรงกันข้ามกับระบอบการปกครองเดิมถือเป็นการล้มล้างการปกครองเดิม
 ๗. เป็นกฎหมายที่บัญญัติถึงการออกกฎหมายต่าง ๆ เพื่อใช้ในการปกครอง

๘. องค์กรต่าง ๆ ที่จะดำเนินการทางการเมืองการปกครองเกิดได้โดยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

๙. การแสดงประชามติของประชาชนจะถูกกำหนดในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งในระบบการเมือง

๑๐. การกำหนดให้ผู้มีอำนาจทางการเมืองใช้อำนาจแต่เพียงผู้เดียวหรือกลุ่มเดียว และเป็นการใช้อำนาจที่เป็นการกดขี่ประชาชนจะไม่นับว่าเป็นรัฐธรรมนูญ

๑๑. รัฐสภาจะถูกกำหนดให้เป็นสถาบันหลักในระบบการเมืองการปกครอง โดยศูนย์อำนาจการปกครองจะอยู่ที่ฝ่ายนิติบัญญัติ

๑๒. เป็นกฎหมายของรัฐที่บัญญัติเรื่องอำนาจรัฐเพื่อจำกัดอำนาจรัฐ ซึ่งก็คือจำกัดอำนาจของผู้มีอำนาจและองค์กรต่าง ๆ ในรัฐธรรมนูญ

ส่วนในด้านเนื้อหา นั้น รัฐธรรมนูญจำเป็นจะต้องวางหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในเนื้อรัฐธรรมนูญ โดยครบถ้วน ดังนี้

๑. หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน (popular sovereignty)
๒. การแบ่งแยกอำนาจอธิปไตย
๓. ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของรัฐ
๔. การปกครองโดยมีผู้แทน (representative democracy)
๕. การประกันสิทธิเสรีภาพแก่ประชาชน

- ๖. ความเสมอภาคในทางกฎหมายและทางการเมืองของประชาชน
- ๗. การตรวจสอบและการควบคุมการใช้อำนาจของรัฐ
- ๘. การปกครองตนเองในการปกครองท้องถิ่น
- ๙. ความเป็นอิสระในการพิพากษาอรรถคดีของศาล
- ๑๐. ความเป็นกลางของข้าราชการ
- ๑๑. การเปลี่ยนแปลงแก้ไขรัฐธรรมนูญ
- ๑๒. การตีความตามรัฐธรรมนูญ

เมื่อรัฐต้องมีการปกครอง การดำเนินการจัดการปกครองของผู้มีอำนาจก็คือรูปแบบการปกครองของรัฐนั้น ๆ ดังนั้นเมื่อรัฐต้องการที่จะกำหนดการจัดการปกครองประเทศเป็นแบบใดรัฐก็ย่อมที่จะบัญญัติขึ้นได้ เช่น รัฐต้องการจัดการปกครองระบอบประชาธิปไตยรัฐก็ต้องกำหนด หรือ บัญญัติหลักการที่สอดคล้องหรือ แสดงความเป็นประชาธิปไตย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการ และการบัญญัตินั้นจะถูกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองของรัฐ

บรรณานุกรม

เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. <http://www.pub-law.net/Publaw/view.asp?PublawIDs=๔๐๙>

นันทวัฒน์ บรมานันท์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. <http://www.pub-law.net/Publaw/view.asp?PublawIDs=๕๘๙>

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. รวมคำบรรยายเนติฯ ภาคหนึ่ง สมัยหนึ่ง ๕๔ การบรรยายครั้งที่ ๓. (กรุงเทพฯ : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, ๒๕๔๔) หน้า ๕๙.

Don E. Fehrenbacher, *Constitutions and Constitutionalism in the Slaveholding South* (University of Georgia Press, ๑๙๘๙) at p. ๑. ISBN ๙๗๘-๐๘๒๐๓๑๑๑๙๗ (bracketed numbers added)

Philip P. Wiener, ed., “Dictionary of the History of Ideas : Studies of Selected Pivotal Ideas” (<http://etext.lib.virginia.edu/cgi-locat/DHI/dhi.cgi?id=dv> ๑-๖๑), (David Fellman, “Constitutionalism”), vol, p. ๔๘๕, ๔๙๑ - ๙๒ (๑๙๗๓ - ๗๔)

นานาทัศนะนักบริหาร

นายสุวิจักขณ์ นาควัชร รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

เรื่อง **ขั้นตอนการนำร่างรัฐธรรมนูญ ขึ้นทูลเกล้าฯ** ถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย

เรียบเรียงโดย **สุภาวดี ชิดชิน***

สุภาวดี ตันตระกูล**

อรวลี จันทรบุญแก้ว***

วารสารการจัดการความรู้โดยสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ฉบับนี้ ได้มีการสัมภาษณ์รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (นายสุวิจักขณ์ นาควัชรชัย) เกี่ยวกับการนำร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ขึ้นทูลเกล้าฯ ส่วนในขั้นตอนการนำร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย อื่น ๆ นั้นได้มีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

*ผู้อำนวยการกลุ่มงานวิชาการและประสานการพัฒนา สำนักพัฒนาบุคลากร

**ผู้อำนวยการกลุ่มงานพระราชบัญญัติและนิติ ๑ สำนักการประชุม

***นักพัฒนาทรัพยากรบุคคล ๕ สำนักพัฒนาบุคลากร

ขั้นตอนในการดำเนินการเป็นลำดับโดยสรุปได้ดังนี้

ขั้นตอนที่หนึ่ง เริ่มตั้งแต่มีการยกร่างรัฐธรรมนูญโดยคณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญ สำนักงานเลขาธิการสภา

โดยต้องนำกระดาษมาต่อกันให้ยาวเพียงพอที่จะเขียนจนครบทุกมาตรา ซึ่งการพับจะพับสลับกันไปมา โดย ๑ พับมี ๒ หน้า เช่นเดียวกับสมุดข่อยโบราณหรือคัมภีร์ไบเบิลที่พระใช้เทศน์แต่มีขนาดใหญ่กว่า ซึ่ง

ผู้แทนราษฎรจะได้ประสานงานกับสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีโดยสำนักอลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์เพื่อให้ทราบขั้นตอนและกำหนดเวลาในการดำเนินการแต่ละช่วง ตลอดจนเพื่อให้เตรียมการในส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดเจ้าหน้าที่ลิขิตทำหน้าที่เขียนรัฐธรรมนูญฉบับสมบูรณ์

ขั้นตอนที่สอง สำนักอลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์จะประสานงานกับกรมแผนที่ทหารเพื่อขอกระดาษไฮเวทความหนาเพียงพอที่จะมาเขียนซึ่งกระดาษไฮเวทเป็นกระดาษที่มีความหนาสูงซึ่งหมึก จะไม่สามารถซึมผ่านกระดาษได้ จากนั้นจะมอบให้องค์การค้ำของครุสภานำไปพับซ้อนเป็นรูปเล่มสมุดไทย รวม ๓ เล่ม

มีขนาดโดยประมาณกว้าง ๑๓.๕ เซนติเมตร ยาว ๔๔.๕ เซนติเมตร ความสูงขึ้นอยู่กับจำนวนมาตรา และความยาวของข้อความบทบัญญัติในแต่ละมาตราซึ่งต้องพับเพื่อให้เขียนได้เพียงพอ

ขั้นตอนที่สาม ประสานงานกับกรมศิลปากรให้เตรียมการลงรักปิดทองปกหน้าและปกหลัง ตลอดจนด้านข้างของสมุดไทยพร้อมทั้งติดพระครุฑพ่าห์บนหน้าปกสมุดไทย โดยจะดำเนินการหลังจากเจ้าหน้าที่ลิขิตเขียนร่างรัฐธรรมนูญเสร็จแล้ว ส่วนพระครุฑพ่าห์จะดำเนินการจ้างสำนักกษาปณ์ กรมธนารักษ์ เป็นผู้จัดทำโดยขนาดเท่ากับพระครุฑพ่าห์บนหน้าปกรัฐธรรมนูญฉบับเดิมที่ผ่านมา จำนวน ๓ ตรา

คือ ทองคำแท้ ๑ ตรา ส่วนอีก ๒ ตรา เป็นเงินกะไหล่ทอง

ขั้นตอนที่สี่ ขั้นตอนการเขียนร่างรัฐธรรมนูญลงสมุดไทย ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญเพราะจะเขียนผิดพลาดไม่ได้ ทั้งนี้เมื่อรัฐสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้วจะส่งร่างรัฐธรรมนูญให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และเจ้าหน้าที่สำนักอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์จะดำเนินการจัดวรรคตอนแล้วแยกเป็นมาตราตามจำนวนมาตราที่เหมาะสมให้แก่เจ้าหน้าที่ลิขิตเพื่อดำเนินการเขียนด้วยลายมือจริงซึ่งเป็นลายมือแบบอาลักษณ์หรือลายมือแบบรัตนโกสินทร์ โดย ๑ พับจะมี ๒ หน้า แต่ละหน้าจะเขียนเป็น ๔ บรรทัด ไปจนกว่าจะแล้วเสร็จ ซึ่งจะแยกกันช่วยเขียนให้ครบทั้ง ๓ เล่ม ขณะเดียวกันระหว่างเขียนก็จะมีผู้ตรวจทานความถูกต้องไปด้วยพร้อมกัน โดยเจ้าหน้าที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ขั้นตอนที่ห้า เมื่อดำเนินการเขียนเสร็จจะส่งให้ตรวจทานอีกครั้งหนึ่งโดยตรวจทานฉบับละ ๓ คน ต่อจากนั้นจะส่งสมุดไทยทั้ง ๓ เล่ม ไปยังกรมศิลปากร พร้อมด้วยพระครุฑพ่าห์ทั้ง ๓ ตรา เพื่อให้

ช่างสิบหมู่ดำเนินการลงรักปิดทองทั้งปกบนและปกล่าง และด้านข้างโดยรอบพร้อมทั้งติดพระครุฑพ่าห์บนหน้าปกรัฐธรรมนูญ โดยกรมศิลปากรจะใช้เวลาในการดำเนินการประมาณ ๑ สัปดาห์และส่งกลับสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อให้ดำเนินการเว้นที่สำหรับเขียนคำบอกศักราชทางจันทรคติ^๑ และวัน เดือน ปี ที่ประธานสภาลงนามรับสนอง โดยประธานสภาจะได้มีหนังสือกราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสเข้าเฝ้าซึ่งหากทราบว่าทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประธานสภาเข้าเฝ้าทูลเกล้าฯ ถวายร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อทรงพิจารณาและทรงลงพระปรมาภิไธยในวันใด สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรก็จะขอพระราชบัญญัติสถานจัดทำคำบอกศักราชทางจันทรคติของวันนั้น และส่งให้สำนักอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์เขียนลงสมุดไทย พร้อมทั้งเติมวันที่ลงนามรับสนองไว้ล่วงหน้า

ขั้นตอนที่หก เมื่อดำเนินการตามขั้นตอนที่ผ่านมาเสร็จสมบูรณ์แล้ว จะนำส่งมอบให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้ประธานสภาลงนามรับสนองและเชิญร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย

^๑น. วิธีนับวันและเดือนโดยถือเอาการเดินของดวงจันทร์เป็นหลัก เช่น ขึ้น ๑ ค่ำถึงแรม ๑๕ ค่ำ เป็นการนับวันทางจันทรคติ เดือนอ้ายถึงเดือน ๑๒ เป็นการนับเดือนทางจันทรคติ. (ส.).

ตามวัน เวลาที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้
เข้าเฝ้า ทั้งนี้ เมื่อทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว
ก็จะเชิญรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย
ฉบับดังกล่าวเพื่อสำนักเลขาธิการคณะ
รัฐมนตรีประทับพระราชลัญจกรโดยทั้ง ๓ ฉบับ
จะประทับพระราชลัญจกร ฉบับละ ๔ องค์
ประกอบด้วย พระราชลัญจกรพระครุฑพ่าห์
ทองคำประจำรัชกาล ประทับกำกับพระ
ปรมาภิไธย ส่วนด้านบน (ในพับเดียวกัน
แต่คนละหน้า) จะประทับพระราชลัญจกร
ประจำแผ่นดินอีก ๓ องค์ เรียงจากซ้ายไป
ขวาตามลำดับ ได้แก่ พระราชลัญจกรมหา
โองการ พระราชลัญจกรไอราพตองค์ใหญ่

และพระราชลัญจกรหงสพิฆานเป็นองค์
สุดท้าย พระราชลัญจกรทั้ง ๔ องค์นั้น
เกี่ยวเนื่องด้วยคดี

เมื่อเสร็จสิ้นขั้นตอนนี้แล้ว ถือว่า
รัฐธรรมนูญฉบับนี้เสร็จสิ้นสมบูรณ์ และ
สามารถประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีผลใช้

บังคับได้ทันที

ขั้นตอนที่เจ็ด ขั้นตอนการเก็บ
รักษารัฐธรรมนูญที่ได้จัดทำขึ้น รวม ๓ เล่ม
ซึ่งในทางปฏิบัติทั้ง ๓ เล่ม จะแยกกันเก็บ
รักษาเพื่อประโยชน์ในการใช้อ้างอิงและ
สอบทานกันว่าไม่มีฉบับใดมีผู้นำไปแก้ไข
เปลี่ยนแปลง โดยจะแยกเก็บรักษาไว้ดังนี้

รัฐธรรมนูญฉบับพระครุฑพ่าห์
ทองคำต้นฉบับ จะเก็บรักษาไว้ที่สำนักงาน
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

รัฐธรรมนูญฉบับ ๑
(พระครุฑพ่าห์เงินกะไหล่ทอง) จะเก็บรักษา
ไว้ที่สำนักราชเลขาธิการ

รัฐธรรมนูญฉบับ
ฉบับที่ ๒ (พระครุฑพ่าห์เงิน
กะไหล่ทอง) จะเก็บรักษา
ไว้ที่สำนักเลขาธิการคณะ
รัฐมนตรี

จากนั้น สำนักงาน
เลขาธิการสภาผู้แทน
ราษฎรมีหนังสือขอขอบคุณ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ได้
ให้ความร่วมมือในการจัด
ทำรัฐธรรมนูญสมุดไทย
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน
การจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับ

สมุดไทย

๑. กรมแผนที่ทหาร เพื่อขอ
กระดาษไฮเวท
๒. องค์การค้าของคุรุสภาเพื่อ
พับกระดาษไฮเวทเป็นรูปเล่มสมุดไทย

๓. สำนักอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อให้จัดเจ้าหน้าที่ ลีขิตเขียนรัฐธรรมนูญลงในสมุดไทย

๔. สำนักกษาปณ์ กรมธนารักษ์ เพื่อให้จัดทำพระครุฑพ่าห์ทองคำแท้ ๑ ตรา และเงินกะไหล่ทอง ๒ ตรา

๕. กรมศิลปากร ลงรักปิดทองรัฐธรรมนูญฉบับสมุดไทยทั้ง ๓ ฉบับ

๖. ราชบัณฑิตยสถานเพื่อขอคำบอกศักราช

ดังนั้น จะเห็นได้ว่ากว่าจะได้รัฐธรรมนูญแต่ละฉบับ ต้องผ่านกระบวนการดำเนินการหลายขั้นตอน และเกี่ยวข้องกับหน่วยงานหลายหน่วยงานด้วยกัน เราในฐานะประชาชนคนไทยควรที่จะรักษาเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญอย่างเคร่งครัด

นันทาทิศนะนักบริหาร

เปิดวิสัยทัศน์

กระบวนการจัดทำเจตนารมณ์
ของรัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๐

โดย นายนาถะ ดวงวิชัย*

รัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ นับได้ว่าเป็นรัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับแรกที่ได้มีการบันทึกเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนุญไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้นำไปศึกษาหรือประกอบการตีความบังคับใช้รัฐธรรมนุญ เพราะได้ทราบถึงความเป็นมาและเหตุผลของการร่างรัฐธรรมนุญในแต่ละมาตราอย่างชัดเจน

เหตุที่ได้มีการจัดทำเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ขึ้น เนื่องจากจากรัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มีประเด็นปัญหาการบังคับใช้ในแต่ละมาตรา ก่อให้เกิดประเด็นขึ้นสู่ศาลรัฐธรรมนูญ

*นิติกร ๘ สำนักงานการกฤษฎาธิการ ๓

เพื่อพิจารณาและวินิจฉัยว่ามีผลใช้บังคับในทางใด จากปัญหาดังกล่าวทำให้บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่สามารถค้นหาเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญในส่วนนั้น ๆ ได้ เพราะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

แนวทางในการจัดทำบันทึกเจตนารมณ์ของร่างรัฐธรรมนูญ และรูปแบบในการนำเสนอเอกสารและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการเผยแพร่บันทึกเจตนารมณ์ให้กับประชาชนและหน่วยงานของรัฐได้รับทราบ และนำเสนอ

พุทธศักราช ๒๕๕๐ และทุกฉบับที่ผ่านมาไม่เคยมีการบันทึกเจตนารมณ์ไว้อย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร จึงเป็นที่มาของปัญหาทำให้มีการตีความกฎหมายแตกต่างกันไปในแต่ละสถานการณ์

ด้วยเหตุผลดังกล่าว สภาร่างรัฐธรรมนูญที่ได้มีการแต่งตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๙ จึงได้มีการตั้งกรรมาธิการขึ้นคณะหนึ่ง คือ คณะกรรมาธิการวิสามัญบันทึกเจตนารมณ์ จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุม โดยอำนาจหน้าที่หนึ่งของคณะกรรมาธิการดังกล่าว คือ พิจารณาวางกรอบ รูปแบบ และ

ต่อคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญและสภาร่างรัฐธรรมนูญ

ในการดำเนินการจัดทำเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ คณะกรรมาธิการได้มีการตั้งคณะอนุกรรมาธิการบันทึกเจตนารมณ์ขึ้นเพื่อดำเนินการ ซึ่งคณะอนุกรรมาธิการได้มีการกำหนดกรอบการดำเนินงานไว้ ดังนี้

๑. การจัดทำบันทึกเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ จะทยอยดำเนินการไปพร้อม ๆ กับการพิจารณาศึกษารายงานการประชุม และบันทึกการประชุมของคณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ สภาร่าง

เปิดวิสัยทัศน์ KM:

รัฐธรรมนูญ และคณะอนุกรรมการทั้ง ๓ กรอบ รวมทั้งรวบรวมและสรุปประเด็นการอภิปรายจากการสัมมนาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ

๒. ตั้งคณะทำงานที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ มาเข้าร่วมการประชุม เพื่อพิจารณาการบันทึกเจตนารมณ์ไปพร้อม ๆ กับคณะอนุกรรมการ

๓. นางงานวิจัย “เรื่อง เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ” ของรองศาสตราจารย์มนตรี รูปสุวรรณ และคณะ มาใช้พิจารณาเป็นแนวทางในการจัดทำบันทึกเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

๔. จัดสัมมนาเกี่ยวกับการบันทึกเจตนารมณ์ เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์บุคคลเพื่อรับทราบแนวความคิด ทั้งนี้ เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่ครบถ้วน

ต่อจากนั้นคณะอนุกรรมการได้ดำเนินการร่างบันทึกเจตนารมณ์ของร่างรัฐธรรมนูญ โดยได้นำรูปแบบการร่างบันทึกเจตนารมณ์แบบรายมาตราแล้วตีกรอบสี่เหลี่ยมล้อมรอบ เพราะเป็นแบบที่อ่านแล้วสบายตาและควรใช้รูปแบบของตัวอักษรที่เหมาะสม ซึ่งในส่วนของเจตนารมณ์ที่คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ควรเพิ่มเติมถึงความจำเป็นด้วย ดังนั้น จึงต้องค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญที่เคย

บังคับใช้มาแล้วและเอกสารอื่น ๆ ประกอบด้วย

เมื่อคณะอนุกรรมการได้จัดทำร่างบันทึกเจตนารมณ์ของร่างรัฐธรรมนูญขึ้นแล้ว คณะอนุกรรมการได้มีการพิจารณาร่างบันทึกเจตนารมณ์เป็นรายมาตรา เพื่อให้ข้อมูลมีความละเอียดรอบคอบและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของร่างรัฐธรรมนูญ ก่อนนำตัวร่างบันทึกเจตนารมณ์ของร่างรัฐธรรมนูญไปรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ

หลังจากคณะอนุกรรมการได้มีการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ณ โรงแรมโรสการ์เด็นท์ สวนสามพราน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๐ คณะอนุกรรมการได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม และนำเสนอตัวร่างบันทึกเจตนารมณ์ของร่างรัฐธรรมนูญต่อคณะกรรมการวิสามัญบันทึกเจตนารมณ์ จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุม เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ ซึ่งคณะกรรมการวิสามัญบันทึกเจตนารมณ์ฯ ได้มีมติรับร่างบันทึกเจตนารมณ์ของคณะอนุกรรมการ พร้อมกับมีข้อสังเกตบางประการให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม และเมื่อคณะอนุกรรมการได้ดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมร่างบันทึกเจตนารมณ์ดังกล่าวเสร็จเรียบร้อยแล้วไม่ต้องเสนอกลับมาให้คณะ

กรรมมาธิการวิสามัญบัณฑิตเจตนารมณ์ฯ พิจารณาอีกครั้งหนึ่ง เนื่องจากระยะเวลาจำกัด ดังนั้น ให้ส่งร่างบัณฑิตเจตนารมณ์ไปยังสภาร่างรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาในวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๐

เมื่อสภาร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาให้ความเห็นชอบกับร่างบัณฑิตเจตนารมณ์ของร่างรัฐธรรมนูญแล้ว คณะกรรมมาธิการวิสามัญบัณฑิตเจตนารมณ์ฯ ได้ดำเนินการจัดพิมพ์หนังสือ “เจตนารมณ์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐” เพื่อเผยแพร่เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญให้ผู้ที่สนใจได้นำไปศึกษาค้นคว้าและใช้ประโยชน์ในการประกอบการตีความบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญต่อไป

ทั้งนี้ ก่อนจะจบบทความ ผู้เขียนขอกล่าวถึงเรื่อง ๆ หนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้คือ เรื่อง หลักการตีความกฎหมาย เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า ประเทศไทยใช้ระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) หรือกฎหมายลายลักษณ์อักษร ซึ่งเป็นระบบกฎหมายเช่นเดียวกับประเทศฝรั่งเศส เยอรมัน และประเทศในภาคพื้นยุโรป หลักการตีความกฎหมายของประเทศในภาคพื้นยุโรปที่อยู่ในระบบประมวลกฎหมาย อาจ

สรุปเพื่อให้เข้าใจได้ง่าย ๆ ว่า มีหลักสำคัญอยู่สองประการ คือ หลักการตีความตามตัวอักษร และหลักการตีความเจตนารมณ์ของกฎหมาย ซึ่งในระบบประมวลกฎหมายการใช้และตีความกฎหมายจะกระทำโดยการพิจารณาถ้อยคำตามตัวอักษรควบคู่กับการค้นหาเจตนารมณ์ของบทบัญญัติของกฎหมายนั้นไปพร้อม ๆ กัน

ในเรื่อง หลักการตีความเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้น ยังแบ่งออกได้เป็นอีก ๒ หลัก คือ หลักการมุ่งค้นหาเจตนารมณ์ของกฎหมายที่เป็นเจตนาของผู้ร่างกฎหมาย (Subjective Interpretation) โดยที่อาจทราบได้หรือค้นได้จากกระบวนการจัดทำกฎหมาย กับหลักที่ใช้ในการค้นหาเจตนารมณ์ของกฎหมายในด้านวัตถุประสงค์หรือความมุ่งหมายของกฎหมาย (Objective Interpretation) ใน

เปิดวิสัยทัศน์ KM:

ลักษณะเป็นส่วนที่แตกต่างหากจากเจตนาของผู้ร่างกฎหมาย เพราะถือว่าเจตนารมณ์ของกฎหมายย่อมไม่ใช่เจตนาของผู้ร่างกฎหมาย เนื่องจากเป็นที่ยอมรับกันว่าไม่อาจจะตัดสินได้ว่าเจตนาของผู้ร่างกฎหมายแต่ละฉบับออกมาใช้บังคับต้องผ่านขั้นตอนและวิธีการที่มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการคิดและแสดงเจตนามากมายและเปลี่ยนแปลงไปตลอด จนอาจกล่าวได้ว่า บทบัญญัติของกฎหมายที่ตราขึ้นไม่น้อยเป็นผลจากการประนีประนอมของผู้มีส่วนในการร่าง จนไม่อาจทราบได้ว่าเป็นเจตนาของผู้ใด ซึ่งในทางปฏิบัติมีการใช้หลักทั้งสองร่วมกันอยู่บ่อย ๆ

ดังนั้น เจตนารมณ์ของกฎหมายจึงมีความสำคัญอย่างมาก เพราะทำให้บทบัญญัติของกฎหมายที่ได้ตราไว้ในขณะหนึ่งแต่ต่อมามีเหตุการณ์ที่อาจไม่ได้คาดเห็นในขณะที่มีการตรากฎหมายนั้นเกิดขึ้นสามารถนำบทบัญญัติที่มีอยู่แล้วนั้นมาตีความใช้บังคับกับเหตุการณ์ที่ไม่คาดเห็นนั้นได้ ซึ่งเป็นการอุดช่องว่างของกฎหมายเมื่อบทบัญญัติของกฎหมายนั้นๆ มีความบกพร่อง (สืบค้นมาจาก อัคราทร จุฬารัตน. (๒๕๔๒). การตีความกฎหมาย. กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์กฎหมายไทย.)

ความรู้สู่ภูมิปัญญา

การจัดทำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

โดย ดวงกมล ทวิสุวรรณ*

สืบ เนื่องจากเมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๙ ที่ผ่านมามี คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) ได้เข้ายึดอำนาจรัฐบาลของพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตรพร้อมประกาศให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ สิ้นสุดลง^๑ ต่อมาเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๙

*นิติกร ๕ สำนักกรรมการ ๓

^๑ต่อมาได้สลายตัวไปเป็นคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ

ความรู้สู่ภูมิปัญญา

ค.ป.ค.ได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๙ แทนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวนี้ ได้กำหนดให้มีสภาร่างรัฐธรรมนูญเพื่อจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับถาวรฉบับใหม่ ให้แล้วเสร็จภายใน

เก้าอี้ แต่งตั้งจำนวน ๑๐๐ คน เพื่อจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ โดยในการสรรหาสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญนั้น รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวได้บัญญัติให้มีสมาชิกแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกที่เป็นผู้แทนสาขาอาชีพและผู้ทรงคุณวุฒิ ในภาครัฐ ภาคสังคม และภาควิชาการ จำนวนไม่เกิน

๑๘๐ วัน นับแต่วันเปิดประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญครั้งแรก

กระบวนการสรรหาสมาชิกสภา
ร่างรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๙ มาตรา ๑๙ ได้บัญญัติให้มีสภาร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งทรงพระกรุณาโปรด

๒,๐๐๐ คน ทำหน้าที่คัดเลือกสมาชิกด้วยตนเองเพื่อจัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมควรได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญจำนวน ๒๐๐ คน ให้แล้วเสร็จภายใน ๓ วัน โดยมีวิธีการคัดเลือกดังต่อไปนี้^๒

ก. สมาชิกสมัชชา ๑ คน มีสิทธิเลือกได้ไม่เกิน ๓ รายชื่อ

^๒กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, การจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ พ.ศ. ๒๕๕๐ (กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๐) น.๑๔

ข. ผู้ได้คะแนนเสียงสูงสุดเรียงลงไปตามลำดับจนครบ ๒๐๐ คน เป็นผู้ได้รับเลือก

ค. ในกรณีที่มีคะแนนเสียงเท่ากันในลำดับใดอันจะทำให้มีผู้ได้รับเลือกเกิน ๒๐๐ คน ให้ใช้วิธีจับสลาก

เมื่อได้รับบัญชีรายชื่อที่ได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ให้คณะกรรมการความมั่นคงแห่งชาติคัดเลือกบุคคลตามบัญชีรายชื่อดังกล่าวให้เหลือ ๑๐๐ คน และนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่สามารถคัดเลือกสมาชิกได้ครบ ๒๐๐ คน ภายใน ๓ วันนับแต่วันเปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรก ให้คณะกรรมการความมั่นคงแห่งชาติเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน ๑๐๐ คน เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งต่อไป โดยให้ประธานคณะกรรมการความมั่นคงแห่งชาติเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร^๓

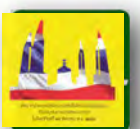
กระบวนการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ

เมื่อมีการแต่งตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑๐๐ คนแล้ว สภาผู้แทนราษฎรจะต้องจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ให้แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันเปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรก โดยในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญสภาผู้แทนราษฎรได้แต่งตั้งคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญและคณะกรรมการคณะต่าง ๆ เพื่อดำเนินการสนับสนุนภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการร่างรัฐธรรมนูญ อีก ๑๔ คณะ และเมื่อรวมกับคณะกรรมการวิสามัญประจำจังหวัดต่างๆอีก ๓๖ จังหวัดจะมีคณะกรรมการทั้งสิ้น ๕๐ คณะคือ^๔

๑. คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ
๒. คณะกรรมการวิสามัญประสานการมีส่วนร่วมและการประชาคมติ
๓. คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชนภาคกลาง
๔. คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชนภาคเหนือ
๕. คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของ

^๓เฟิ่งอ้าง

^๔คณะกรรมการวิสามัญบันทึกเจตนารมณ์ จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุม สภาผู้แทนราษฎร, กระบวนการจัดทำรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ (กรุงเทพมหานคร:สำนักงานพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร) น. ๒๓

ความรู้สู่ภูมิปัญญา

ประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๖. คณะกรรมาธิการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชนภาคใต้

๗. คณะกรรมาธิการรับฟังความคิดเห็นขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ

๘. คณะกรรมาธิการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่

๙. คณะกรรมาธิการวิสามัญวิชาการตรวจร่างรัฐธรรมนูญ และร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ

๑๐. คณะกรรมาธิการวิสามัญบัณฑิตกเจตนาารมณัจดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุม

๑๑. คณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการสภาร่างรัฐธรรมนูญ

๑๒. คณะกรรมาธิการยกร่างหลักเกณฑ์ วิธีการออกเสียงประชามติและการออกเสียงประชามติ

๑๓. คณะกรรมาธิการวิสามัญเพื่อให้ข้อเสนอแนะ ประสาน ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนแก่คณะกรรมการการเลือกตั้ง

๑๔. คณะกรรมาธิการวิสามัญเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญและประชาสัมพันธ์และคณะกรรมาธิการวิสามัญประจำจังหวัด ๓๖ จังหวัด

คณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีหน้าที่สำคัญในการร่างรัฐธรรมนูญจำนวน ๓๕ คน ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นและมิได้เป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งสภาร่างรัฐธรรมนูญมีมติเลือก จำนวน ๒๕ คน และที่มาตามคำ

แนะนำของประธานคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ จำนวน ๑๐ คนประกอบด้วย

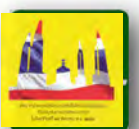
๑. นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์
๒. ศาสตราจารย์เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม
๓. นายคมสัน โพธิ์คง
๔. นายจรัญ ภักดีธนากุล
๕. นายชูชัย ศุภวงศ์
๖. ศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ
๗. นายเดชอุดม ไกรฤทธิ
๘. นายธงทอง จันทรางศุ
๙. นายธนบุลย์ จิรานูวัฒน์

๑๐. นายธนพิชฌ์ มุลพฤกษ์
๑๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อติพันธ์ เชื้อบุญชัย
๑๒. รองศาสตราจารย์นครินทร์ เมฆไตรรัตน์
๑๓. นายนุรักษ์ มาประณีต
๑๔. นายปกรณ์ ปรียากร
๑๕. นายประพันธ์ นัยโกวิท
๑๖. นาวาอากาศตรี ประสงค์ สุ่นศิริ
๑๗. นางสาวพวงเพชร สารคุณ
๑๘. นายพิสิฐ ลี้อาธรรม
๑๙. นายไพบูรณ์ วราหะไพฑูรย์
๒๐. นายไพโรจน์ พรหมสาส์น
๒๑. นายมนตรี ศรีเอี่ยมสะอาด
๒๒. นายมานิจ สุขสมจิตร
๒๓. นายวิจิตร วิชัยสาร
๒๔. ศาสตราจารย์ (พิเศษ) วิชา มหาคุณ
๒๕. นายวิทยา งานทวี
๒๖. รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย
๒๗. รองศาสตราจารย์ศรีราชา เจริญพานิช
๒๘. นางสดศรี สัตยธรรม
๒๙. นายสนั่น อินทรประเสริฐ
๓๐. ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์
๓๑. นายสุพจน์ ไข่มุกด์
๓๒. นายอัศววิทย์ สุมาวงศ์
๓๓. นางอังคณา นีละไพจิตร
๓๔. นายอัชพร จารุจินดา
๓๕. พลเอก อภิภูพร เจริญพานิช

การจัดทำร่างรัฐธรรมนูญของ คณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญนั้นเริ่ม จากการที่ที่ประชุมคณะกรรมาธิการยกร่าง

รัฐธรรมนูญ คัดเลือกประธาน รองประธาน เลขานุการ โฆษก และตำแหน่งอื่นๆ ใน คณะกรรมาธิการโดยที่ประชุมมีมติดังนี้

๑. นาวาอากาศตรี ประสงค์ สุ่นศิริ ประธานคณะกรรมาธิการ
๒. นายอัศววิทย์ สุมาวงศ์ รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง
๓. นายจรูญ ภัคดีชนากุล รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สอง
๔. ศาสตราจารย์ (พิเศษ) วิชา มหาคุณ รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สาม
๕. นายชูชัย ศุภวงศ์ รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สี่
๖. ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ เลขานุการคณะกรรมาธิการ
๗. นายอัชพร จารุจินดา รองเลขานุการคณะกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง
๘. นางกาญจนารัตน์ ลีวีโรจน์ รองเลขานุการคณะกรรมาธิการ คนที่สอง
๙. นายคมสัน โพธิ์คง รองเลขานุการคณะกรรมาธิการ คนที่สาม
๑๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อติพันธ์ เชื้อบุญชัย รองเลขานุการคณะกรรมาธิการ คนที่สี่
๑๑. นายชงทอง จันทรางศุ โฆษกคณะกรรมาธิการ
๑๒. นายพิสิฐ ลี้อาธรรม โฆษก คณะกรรมาธิการ

๑๓. นายไพบุลย์ วราหะไพฑูรย์
โฆษกคณะกรรมการธิการ

๑๔. นายปกรณ์ ปรียากร โฆษก
คณะกรรมการธิการ

จากนั้นคณะกรรมการได้
พิจารณากำหนดกรอบแนวทางหลักในการ
จัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ สรุปได้ดังนี้^๕

๑. ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียวจะแบ่งแยกไม่ได้

๒. ประเทศไทยปกครองด้วย
ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์
ทรงเป็นประมุข และทรงดำรงตำแหน่ง
จอมทัพไทย

๓. องค์พระมหากษัตริย์ทรง
ดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ
ผู้ใดจะละเมิดมิได้ และจะกล่าวหาหรือฟ้อง
ร้องในทางใดๆมิได้

๔. ประเทศไทยปกครองด้วย
ระบบนิติรัฐ

๕. ประเทศไทยปกครองด้วย
ระบบรัฐสภา

๖. อำนาจอธิปไตยเป็นของปวง
ชนชาวไทย โดยพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็น
ประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะ
รัฐมนตรี และศาล

๗. รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมาย
สูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของ
กฎหมาย กฎหรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อ
รัฐธรรมนูญ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับ
มิได้

๘. ในเมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่ง
รัฐธรรมนูญบังคับแก่กรณีใดให้วินิจฉัยกรณี
นั้นไปตามประเพณีการปกครองระบอบ
ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น
ประมุข

๙. ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเสมอภาคการ
มีส่วนร่วมของประชาชนและอำนาจของ
ชุมชน ย่อมได้รับการรับรองและคุ้มครอง

๑๐. ผู้พิพากษาและตุลาการมี
อิสระในการพิจารณาและพิพากษาอรรถคดี
ทั้งหลาย ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ให้เป็นไปโดยเที่ยงธรรมตามรัฐธรรมนูญและ
กฎหมาย

โดยคณะกรรมการได้กำหนด
แนวทางการพิจารณายกร่างรัฐธรรมนูญเป็น
๓ กรอบคือ^๖

แนวทางกรอบที่ ๑ ว่าด้วยสิทธิ
เสรีภาพ การมีส่วนร่วมของประชาชนและ
การกระจายอำนาจ

^๕คณะกรรมการวิสามัญบันทึกเจตนารมณ์ จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการ
ประชุมสภากร่างรัฐธรรมนูญ, เรื่องเดียวกัน, น.๑๒๕

^๖คณะกรรมการวิสามัญบันทึกเจตนารมณ์ จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการ
ประชุมสภากร่างรัฐธรรมนูญ, เรื่องเดียวกัน น. ๑๒๖ – ๑๒๘

๑. ควรมีการกำหนดสิทธิและเสรีภาพให้ชัดเจน และขยายสิทธิและเสรีภาพให้มากยิ่งขึ้นกว่าเดิม โดยระบุเรื่องการจำกัดสิทธิให้ชัดเจน

๒. ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ให้มากที่สุดโดยไม่กระทบกระเทือนสิทธิและเสรีภาพของบุคคลโดยมีกลไกทำหน้าที่ส่งเสริมการใช้สิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม

๓. ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคตามพันธกรณีระหว่างประเทศ ย่อมได้รับความคุ้มครอง

๔. ควรบัญญัติเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านต่าง ๆ ไว้ในรัฐธรรมนูญ

๕. ควรส่งเสริมให้มีการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น

แนวทางกรอบที่ ๒ ว่าด้วยสถาบันการเมือง

๑. ควรมีสองสภาโดยสมาชิกวุฒิสภามีคุณสมบัติสูง

๒. ควรเปลี่ยนแปลงการเข้าสู่ตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาใหม่

๓. ควรจัดระบบการควบคุมการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยบริสุทธิ์ยุติธรรมและมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

๔. ควรกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นอิสระจากพรรคการเมือง

การครอบงำทางการเมืองและผลประโยชน์ทับซ้อน ในการทำหน้าที่นิติบัญญัติ

๕. นายกรัฐมนตรีมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยมีบทบัญญัติห้ามมีผลประโยชน์ทับซ้อน ทั้งในระหว่างการดำรงตำแหน่งและหลังจากพ้นจากตำแหน่ง

๖. ฝ่ายบริหารต้องรับผิดชอบต่อสภา รวมทั้งให้พรรคการเมืองเสียงข้างน้อยในสภามีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบฝ่ายบริหารอย่างแท้จริง

๗. ให้พรรคการเมืองเป็นสถาบันการเมืองอย่างแท้จริง และมีบทบัญญัติว่าด้วยการให้เงินสนับสนุนและเงินบริจาคพรรคการเมืองอย่างชัดเจนและเหมาะสม

๘. ควรมีบทบัญญัติว่าด้วยจริยธรรมและคุณธรรมของนักการเมืองและข้าราชการ รวมทั้งบทกำหนดโทษ

๙. ควรมีการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองกับข้าราชการอย่างเหมาะสม

แนวทางกรอบที่ ๓ ว่าด้วยองค์กรตรวจสอบอิสระและศาล

๑. ควรคงองค์กรตรวจสอบอิสระและศาลไว้ทั้งหมด โดยปรับปรุงอำนาจหน้าที่ให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพขึ้น

๒. ปรับปรุงระบบการสรรหาองค์กรตรวจสอบอิสระให้มีอิสระและเป็นกลางอย่างแท้จริง ไม่ควรให้วุฒิสภาเป็นองค์กรทำหน้าที่แต่งตั้งองค์กรตรวจสอบ

อิสระเพียงองค์กรเดียว

๓. ควรมีระบบตรวจสอบการทำงานขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

๔. ควรให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมของศาลและองค์กรตรวจสอบอิสระโดยตรงได้ง่ายขึ้น

๕. ระบบตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐไม่ชอบด้วยกฎหมาย ควรใช้ระบบไต่สวนโดยเร็ว

นอกจากนี้ยังได้กำหนดแนวทางในการพิจารณาในด้านอื่นไว้ว่า ควรแก้ไขรัฐธรรมนูญให้ง่ายขึ้น และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไข และควรบัญญัติบทเฉพาะกาลให้องค์กรตามรัฐธรรมนูญที่มีอยู่ในปัจจุบันอยู่จนครบวาระ

โดยในการดำเนินงานของคณะกรรมการ ได้มีการตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาศึกษาในประเด็นต่างๆตามกรอบแนวทาง ๓ กรอบที่คณะกรรมการกำหนดไว้ในรายละเอียด และนำความคิดเห็นมาเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาและนำไปเป็นแนวทางยกกร่างรัฐธรรมนูญต่อไป ซึ่งในระหว่างการยกกร่างรัฐธรรมนูญนั้นมีการรวบรวมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและองค์กรภาคประชาชนกลุ่มต่าง ๆ เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการด้วย

จนกระทั่งวันที่ ๑๙ เมษายน

๒๕๕๐ คณะกรรมาธิการยกกร่างรัฐธรรมนูญ ได้จัดทำร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ร่างแรกหรือฉบับรับฟังความคิดเห็น^๑และคำชี้แจงว่าร่างรัฐธรรมนูญที่จัดทำขึ้นใหม่นั้น มีความแตกต่างกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ในเรื่องใดพร้อมด้วยเหตุผลในการแก้ไขแล้วเสร็จ จึงส่งร่างรัฐธรรมนูญและคำชี้แจงฯไปยังสมาชิกสภากร่างรัฐธรรมนูญเพื่อให้สมาชิกสภากร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาแปรญัตติ แก้ไขเพิ่มเติม พร้อมทั้งส่งร่างรัฐธรรมนูญและคำชี้แจงฯไปยังองค์กร ๑๒ องค์กรตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๙ มาตรา ๒๖ ได้แก่ คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ คณะรัฐมนตรี ศาลฎีกา ศาลปกครองสูงสุด คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสถาบันอุดมศึกษา นอกจากนั้นได้มีการเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญให้แก่หน่วยงานกระทรวง ทบวง กรม และประชาชนทั่วไป

^๑ คณะกรรมาธิการวิสามัญบันทึกเจตนารมณ์ จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุมสภากร่างรัฐธรรมนูญ, เรื่องเดียวกัน น. ๑๙๔

เพื่อพิจารณาเสนอความเห็น โดยในส่วนของสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญนั้น ตามมาตรา ๒๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ บัญญัติว่าเมื่อสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญได้รับร่างรัฐธรรมนูญและเอกสารดังกล่าวแล้ว หากประสงค์จะแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติม ให้กระทำได้เมื่อมีสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญลงชื่อรับรองไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญที่มีอยู่ และต้องยื่นคำขอแปรญัตติพร้อมทั้งเหตุผลก่อนวันนัดประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ สมาชิกที่ยื่นคำขอแปรญัตติหรือที่ให้คำรับรองคำแปรญัตติของสมาชิกอื่นแล้วจะยื่นคำขอแปรญัตติหรือรับรองคำแปรญัตติของสมาชิกอื่นได้อีกไม่ได้

จากนั้นเมื่อพ้นกำหนด ๓๐ วัน นับแต่วันที่ส่งร่างรัฐธรรมนูญและคำชี้แจงฯ ดังกล่าวให้แก่สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ องค์กร ๑๒ องค์กร และประชาชนทั่วไป แล้ว คณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญได้นำคำแปรญัตติ ความเห็นจากองค์กร ๑๒ องค์กร หน่วยงานต่างๆ และประชาชนทั่วไปที่เสนอมายังคณะกรรมาธิการ

ยกร่างรัฐธรรมนูญโดยตรง เสนอผ่าน คณะกรรมาธิการต่าง ๆ ของสภาร่างรัฐธรรมนูญ และผ่านทางเว็บไซต์ของคณะกรรมาธิการมาพิจารณาเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญและจัดทำร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ฉบับเสนอสภาร่างรัฐธรรมนูญ) พร้อมเหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติมแล้วนำเสนอร่างรัฐธรรมนูญต่อสภาร่างรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณา และเผยแพร่ให้ทราบเป็นการทั่วไป^๙ โดยการพิจารณาของสภาร่างรัฐธรรมนูญจะเป็นการพิจารณา เพื่อให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับและเฉพาะมาตราที่สมาชิกยื่นคำขอแปรญัตติหรือที่คณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญเสนอโดยสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญจะแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมนอกจากที่ได้ขอแปรญัตติไว้แล้วมิได้ เว้นแต่คณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญจะเห็นชอบด้วยหรือสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญมีจำนวนไม่น้อยกว่าสามในห้าเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติม^{๑๐}

โดยผลของการพิจารณาลงมติ จะมี ๒ แนวทาง ดังนี้^{๑๐}

^๙สำนักกรรมาธิการ ๓ สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาร่างรัฐธรรมนูญ, สรุปกระบวนการจัดทำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐, (กรุงเทพมหานคร : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๐) น.๒๒

^{๑๐}มาตรา ๒๘ วรรคสอง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙

^{๑๐}มนตรี รูปสุวรรณ, เรื่องเดียวกัน, น.๑๓

ความรู้สู่ภูมิปัญญา

(๑) หากไม่เห็นชอบ หรือจัดทำร่างรัฐธรรมนูญและพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วัน คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติประชุมร่วมกับคณะรัฐมนตรีจะพิจารณานำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ได้เคยประกาศใช้บังคับมาแล้วฉบับใดฉบับหนึ่งมาปรับปรุงให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่สภาร่างรัฐธรรมนูญจัดทำร่างรัฐธรรมนูญไม่แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วัน หรือนับแต่วันที่สภาร่างรัฐธรรมนูญไม่ให้ความเห็นชอบ หรือนับแต่วันออกเสียงประชามติ

(๒) หากเห็นชอบ ให้เผยแพร่ให้ประชาชนทราบและจัดให้มีการออกเสียงประชามติ ซึ่งต้องจัดทำไม่เร็วกว่า ๑๕ วัน และไม่ช้ากว่า ๓๐ วันนับแต่วันที่เผยแพร่ดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม เมื่อวันศุกร์ที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๐ สภาร่างรัฐธรรมนูญได้มีมติเป็นเอกฉันท์เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญและกำหนดให้นำร่างรัฐธรรมนูญพิมพ์เผยแพร่แก่ประชาชนทั่วประเทศ จำนวน ๒๐ ล้านเล่ม โดยจัดให้มีการออกเสียงประชามติเมื่อวันอาทิตย์ที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๐ ซึ่งผลการลงประชามติปรากฏว่า ประชาชนได้ลงมติเห็นชอบให้ใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้จำนวน ๑๔,๓๒๓,๓๐๖ เสียง และไม่เห็นชอบ จำนวน ๑๐,๓๔๓,๔๔๑ เสียง^{๑๑} จากนั้น ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติจึงได้นำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยต่อไป และได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๒๔ ตอน ๔๕ ก ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๐ ให้ใช้บังคับเป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จนถึงปัจจุบันนี้

^{๑๑}คณะกรรมการวิสามัญบันทึกเจตนารมณ์ จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ, เรื่องเดียวกัน น. ๑๙๕

บรรณานุกรม

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๙
 กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทน
 ราษฎร.
- การจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ พ.ศ. ๒๕๕๐ .กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์
 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๐.
- คณะกรรมการการวิสามัญบันทึกเจตนารมณ์ จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุม
 สภาร่างรัฐธรรมนูญ. (๒๕๕๐). กระบวนการจัดทำรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐.
 กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักการพิมพ์.
- มนตรี รูปสุวรรณ. (๒๕๕๙). กรอบแนวคิดการร่างรัฐธรรมนูญฉบับไทย (พ.ศ. ๒๕๕๐).
 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- สำนักกรรมการ ๓ สำนักเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการ
 สภาร่างรัฐธรรมนูญ, สรุปกระบวนการจัดทำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
 พุทธศักราช ๒๕๕๐ . กรุงเทพมหานคร : สำนักการพิมพ์
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักการพิมพ์. (๒๕๕๐). การจัดทำรัฐธรรมนูญ
 ฉบับใหม่ พ.ศ. ๒๕๕๐. กรุงเทพฯ.
- ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น
 ประมุข ฉบับที่ ๓ กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงาน
 เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร,
- การจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ พ.ศ. ๒๕๕๐ (กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์
 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๐) น.๑๔
- สภาร่างรัฐธรรมนูญ, คณะกรรมการวิสามัญบันทึกเจตนารมณ์ จดหมายเหตุ และ
 ตรวจรายงานการประชุม. (๒๕๕๐). กระบวนการจัดทำรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐.
 กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักการพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่สำนักงาน เลขาธิการสภาร่าง
 รัฐธรรมนูญ, สำนักกรรมการ ๓. (๒๕๕๐). สรุปกระบวนการจัดทำ
 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐. กรุงเทพมหานคร
 : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักการพิมพ์.

ความรู้สู่ภูมิปัญญา

สำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎร, สำนักประชาสัมพันธ์, กลุ่มงานผลิตเอกสาร.
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ .
กรุงเทพฯ.

คณะกรรมการวิสามัญบัณฑิตนารมณั จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุม
สภาร่างรัฐธรรมนูญ, เรื่องเดียวกัน น. ๑๙๕

มุนินติบัญญัติ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

หมวด ๖ รัฐสภา : การยุบสภา

โดย ดวงรัตน์ เล่าห์ตถพงษ์ภุรี*

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ฉบับปัจจุบันใน
หมวด ๖ ว่าด้วยรัฐสภาซึ่งประกอบด้วย ๖ ส่วนคือ ส่วนที่ ๑ บททั่วไป ส่วนที่ ๒ สภาผู้แทน
ราษฎร ส่วนที่ ๓ วุฒิสภา ส่วนที่ ๔ บทที่ใช้แก่สภาทั้งสอง ส่วนที่ ๕ การประชุมร่วมกัน
ของรัฐสภา ส่วนที่ ๖ การตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ส่วนที่ ๗ การตรา

*ผู้อำนวยการกลุ่มงานบริการวิชาการ ๑ สำนักวิชาการ

พระราชบัญญัติ ส่วนที่ ๘ การควบคุมการ
ตรากฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
และส่วนที่ ๙ การควบคุมการบริหารราชการ
แผ่นดิน เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์บ้านเมือง
ในปัจจุบันที่มีการเรียกร้องให้รัฐบาลยุบสภา
ผู้แทนราษฎรท่ามกลางวิกฤติทางการเมือง
ที่เกิดขึ้น ในที่นี้จึงขอกล่าวเรื่องการยุบสภา

ให้แต่ละฝ่ายมีความสัมพันธ์กันโดย
เฉพาะอย่างยิ่งฝ่ายบริหารกับฝ่าย
นิติบัญญัติถูกกำหนดโดยหลักการแบ่ง
แยกอำนาจ กล่าวคือ ฝ่ายนิติบัญญัติ
และฝ่ายบริหารมีฐานะทางรัฐธรรมนูญ
เท่าเทียมกัน ฝ่ายบริหารมิได้เป็นเพียง
ผู้รับมอบอำนาจจากฝ่ายนิติบัญญัติ หรือ

ผู้แทนราษฎรที่อยู่ในส่วนที่ ๒ เกี่ยวกับสภา
ผู้แทนราษฎร

การปกครองระบอบ
ประชาธิปไตยในระบอบรัฐสภา
(Parliamentary System) เป็นการ
ปกครองที่ไม่ยึดหลักการแบ่งแยกอำนาจ
อย่างเคร่งครัด มีการแบ่งองค์กรผู้ใช้
อำนาจอธิปไตยออกเป็น ๓ ฝ่าย คือ ฝ่าย
นิติบัญญัติได้แก่รัฐสภา ฝ่ายบริหารได้แก่
คณะรัฐมนตรี และฝ่ายตุลาการได้แก่ ศาล

เป็นเพียงผู้มีอำนาจปฏิบัติการให้เป็น
ไปตามนโยบายที่ฝ่ายนิติบัญญัติกำหนด
เท่านั้น แต่มีฐานะทางรัฐธรรมนูญ
เหมือนกับฝ่ายนิติบัญญัติ ดังนั้น
จึงไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจบังคับของฝ่าย
นิติบัญญัติในระบบรัฐสภา ความเกี่ยวข้อง
สัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติ
และฝ่ายบริหารเป็นไปอย่างใกล้ชิด โดยให้
ต่างฝ่ายต่างเข้าไปมีส่วนร่วมใช้อำนาจกับ
อีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งทำให้ฝ่ายนิติบัญญัติและ

ฝ่ายบริหารมีอิทธิพลต่อการใช้อำนาจซึ่งกันและกัน^๑ ในการนี้ เพื่อมิให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งใช้อำนาจเกินขอบเขต หรือมีอำนาจเหนือกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง จึงกำหนดให้มีการถ่วงดุลอำนาจหรือคานอำนาจกันกล่าวคือฝ่ายนิติบัญญัติมีอำนาจออกกฎหมาย ในการปกครองประเทศ และควบคุมการบริหารงานของฝ่ายบริหาร เช่น การตั้งกระทู้ถาม การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ เป็นต้น นับเป็นมาตรการที่เด็ดขาดและสำคัญ ที่ส่งผลให้ฝ่ายบริหารต้องพ้นจากตำแหน่งได้ จากการที่ฝ่ายนิติบัญญัติมีอำนาจอย่างกว้างขวางในการควบคุมฝ่ายบริหารเช่นนี้ จึงต้องกำหนดให้ฝ่ายบริหารมีอำนาจเสนอให้ประมุขของรัฐยุบสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินชี้ขาด การยุบสภาผู้แทนราษฎรจึงนับเป็นทางออกตามวิถีทางประชาธิปไตย การยุบสภาผู้แทนราษฎรมีได้เฉพาะประเทศที่ปกครองในระบบรัฐสภา เช่น ประเทศอังกฤษ ประเทศญี่ปุ่น ประเทศไทย และประเทศที่ปกครองในระบบกึ่งรัฐสภา กึ่งประธานาธิบดี เช่น ประเทศฝรั่งเศส เป็นต้น

การยุบสภาผู้แทนราษฎรในต่างประเทศ เช่น ประเทศอังกฤษที่เป็นต้นแบบของการปกครองในระบบ

ประชาธิปไตยในระบบรัฐสภาที่หลายประเทศได้นำไปปรับใช้จนเป็นที่แพร่หลาย ประเทศญี่ปุ่นก็เป็นประเทศหนึ่งประเทศแรกในเอเชียที่นำรูปแบบของระบบรัฐสภาของประเทศอังกฤษไปปรับใช้จนปัจจุบันกลายเป็นประเทศที่มีระบบรัฐสภาที่เข้มแข็ง ส่วนประเทศฝรั่งเศสที่ปัจจุบันได้นำรูปแบบของระบบรัฐสภาของประเทศอังกฤษกับระบบประธานาธิบดีมาผสมผสานกันจนกลายเป็นระบบกึ่งรัฐสภา กึ่งประธานาธิบดี แต่ยังคงรูปแบบของระบบรัฐสภาอังกฤษไว้ ทั้ง ๓ ประเทศก็มีการยุบสภาผู้แทนราษฎรบ่อยครั้งเช่นกัน ทั้งนี้ เพราะในรัฐธรรมนูญมิได้จำกัดสาเหตุของการยุบสภาผู้แทนราษฎรไว้ การยุบสภาผู้แทนราษฎรจึงอาจเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น เกิดจากปัญหาภายในพรรครัฐบาล เป็นไปเพื่อประโยชน์ของพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล เกิดจากความขัดแย้งระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ เกิดจากอายุหรือวาระของสภาใกล้สิ้นสุดลง และเกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองหรือปัญหาทางการเมือง ฯลฯ

การยุบสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

สำหรับการยุบสภาผู้แทนราษฎรในประเทศไทยนั้นนับตั้งแต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นการ

^๑สมยศ เชื้อไทย, คำอธิบายหลักรัฐธรรมนูญทั่วไป (กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์, ๒๕๓๕), หน้า ๑๐๑.

ปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบ
รัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ.
๒๔๗๕ จนถึงปัจจุบัน รัฐธรรมนูญฉบับแรก
ของประเทศไทยที่ได้มีการบัญญัติเรื่องการ
ยุบสภาผู้แทนราษฎรได้แก่ รัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช
๒๔๗๕ นับแต่นั้นมาก็ได้มีการนำมาบัญญัติ
ไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับต่าง ๆ เรื่อยมา โดย
สาระสำคัญเช่นเดียวกันแต่ในบทบัญญัติ
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๐ จะกำหนดเรื่อง
ระยะเวลาในการเลือกตั้งทั่วไปไว้ชัดเจนขึ้น
คือ ไม่น้อยกว่าสี่สิบห้าวันแต่ไม่เกินหกสิบ
วันนับแต่วันยุบสภาผู้แทนราษฎร ตาม
มาตรา ๑๐๘

“มาตรา ๑๐๘ พระมหากษัตริย์
ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะยุบสภาผู้แทน
ราษฎรเพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎรใหม่

การยุบสภาผู้แทนราษฎรให้
กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา ซึ่งต้องกำหนด
วันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่
เป็นการเลือกตั้งทั่วไปภายในระยะเวลาไม่
น้อยกว่าสี่สิบห้าวันแต่ไม่เกินหกสิบวันนับ
แต่วันยุบสภาผู้แทนราษฎรและวันเลือก
ตั้งนั้นต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร

การยุบสภาผู้แทนราษฎร
จะกระทำได้เพียงครั้งเดียวในเหตุการณ์
เดียวกัน”

จากบัญญัติของรัฐธรรมนูญ
ดังกล่าว การยุบสภาผู้แทนราษฎรถือเป็น
อำนาจของพระมหากษัตริย์ แต่ในทางปฏิบัติ
แล้วนายกรัฐมนตรีจะเป็นผู้เสนอแนะและ
รับสนองพระบรมราชโองการ เมื่อพระมหากษัตริย์
และนายกรัฐมนตรีต่างใช้อำนาจ
ยุบสภาผู้แทนราษฎรโดยลำพังเองมิได้ต้องร่วม
กันใช้อำนาจดังกล่าว หากฝ่ายใดปฏิเสธไม่
ใช้อำนาจดังกล่าว การยุบสภาผู้แทนราษฎร
ก็เกิดขึ้นไม่ได้ ดังนั้นอำนาจในการยุบสภา
ผู้แทนราษฎรจึงถือเป็นอำนาจร่วมระหว่าง
พระมหากษัตริย์ กับนายกรัฐมนตรีโดย
ต้องทำเป็นพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทน
ราษฎร

สาเหตุของการยุบสภาผู้แทนราษฎร

เนื่องจากรัฐธรรมนูญของ
ประเทศไทยไม่ได้จำกัดสาเหตุของการ
ยุบสภาผู้แทนราษฎรไว้เหมือนกับการออก
พระราชกำหนดที่ให้ออกได้ในกรณีเพื่อ
ประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัย
ของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ
ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ
หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะและเป็น
กรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอัน
มิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ กรณีที่มีความจำเป็น
ต้องมีกฎหมายเกี่ยวด้วยภาษีอากรหรือ
เงินตรา ซึ่งจะต้องได้รับการพิจารณาโดย
ด่วนและลับ เพื่อประโยชน์ของแผ่นดิน หรือ
เพื่อมิให้มีการออกพระราชกำหนดในกรณี

อื่นนอกเหนือจากที่รัฐธรรมนูญกำหนด ทำให้ฝ่ายบริหารสามารถยุบสภาผู้แทนราษฎรได้ทุกกรณีโดยอ้างสาเหตุใด ๆ ก็ได้ จากประวัติศาสตร์การเมืองของประเทศไทย การยุบสภาผู้แทนราษฎรที่มีสาเหตุเกิดจากความขัดแย้งระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติ กับฝ่ายบริหารและฝ่ายบริหารหรือรัฐบาล ใช้มาตรการยุบสภาผู้แทนราษฎรเพื่อคืนอำนาจให้ประชาชน ที่ถือว่าสอดคล้องกับ หลักการถ่วงดุลอำนาจระหว่างฝ่ายบริหาร กับฝ่ายนิติบัญญัติตามหลักการปกครองใน ระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภามีเพียง ๓ ครั้ง เท่านั้น ได้แก่ การยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๑ สมัย รัฐบาล พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา การยุบสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ สมัยรัฐบาล ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช และการยุบสภาผู้แทน ราษฎร เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๙ สมัยรัฐบาล พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นอกนั้นมักเกิดจากสาเหตุอื่นเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ เกิดจากความขัดแย้งภายใน พรรคการเมืองร่วมรัฐบาลมี ๔ ครั้ง ได้แก่ การยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๙ สมัยรัฐบาล ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช การยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๑ สมัย รัฐบาล พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ การยุบ สภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๘ สมัยรัฐบาล นายชวน หลีกภัย

และการยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๙ สมัยรัฐบาล นาย บรรหาร ศิลปอาชา ส่วนการยุบสภาผู้แทน ราษฎรที่เกิดจากปัญหาทางการเมืองหรือ วิกฤตการณ์ทางการเมืองมี๔ครั้งได้แก่การ ยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ สมัยรัฐบาล พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ การยุบสภาผู้แทนราษฎรเมื่อ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๕ สมัยรัฐบาล นายอานันท์ ปันยารชุน การยุบสภาผู้แทน ราษฎรเมื่อ ๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๓ สมัยรัฐบาล นายชวน หลีกภัย และการยุบ สภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๙ สมัยรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร

ผลทางกฎหมายที่เกิดจากการยุบสภาผู้แทนราษฎร

เมื่อมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร จะทำให้เกิดผลทางกฎหมาย ดังต่อไปนี้

๑. ทำให้สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรพ้นจากตำแหน่งทันที จะปฏิบัติ หน้าที่ต่อไปอีกไม่ได้ตามมาตรา ๑๐๖ ที่ บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเมื่อ (๑) ...มีการ ยุบสภาผู้แทนราษฎร...” ส่วนสมาชิก วุฒิสภายังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไป จนกว่า จะครบวาระเพราะไม่มีบทบัญญัติใดที่ ให้สมาชิกวุฒิสภาต้องพ้นจากตำแหน่ง เมื่อมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรแต่จะมี

การประชุมวุฒิสภามีได้เว้นแต่จะเข้ากรณี ตามมาตรา ๑๓๒

๒. ทำให้คณะรัฐมนตรีต้อง พ้นจากตำแหน่ง เพราะไม่มีสภาผู้แทน ราษฎรไว้ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินต่อไปแล้ว^๒ ตามมาตรา ๑๘๐ ที่บัญญัติ ว่างว่า “รัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ... (๒) อายุสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุด ลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร...” แต่ คณะรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งต้องอยู่ใน ตำแหน่งเพื่อดำเนินงานเป็นรัฐบาลชั่วคราว (Caretaker Government) หรือรักษาการ ต่อไปก่อน จนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ จะเข้ารับหน้าที่เพื่อมิให้การบริหารราชการ แผ่นดินต้องหยุดชะงัก^๓ เพราะประเทศ ต้องมีคณะรัฐมนตรีบริหารราชการอยู่เสมอ สำหรับบังคับบัญชาข้าราชการประจำให้ ปฏิบัติหน้าที่^๔ แต่จะปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ ได้ อยู่น้อยแค่ไหนนั้นรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๘๑ ได้บัญญัติว่า “คณะรัฐมนตรีที่พ้นจาก ตำแหน่ง ต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติ หน้าที่ต่อไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ จะเข้ารับหน้าที่ แต่ในกรณีพ้นจากตำแหน่ง

ตามมาตรา ๑๘๐ (๒) คณะรัฐมนตรีและ รัฐมนตรีจะปฏิบัติหน้าที่ได้เท่าที่จำเป็น ภาย ใต้เงื่อนไขที่กำหนด ดังต่อไปนี้

(๑) ไม่กระทำการอันเป็นการ ใช้อำนาจแต่งตั้งหรือโยกย้ายข้าราชการ ซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ หรือ พักงานของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือให้บุคคล ดังกล่าวพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่หรือพ้น จากตำแหน่ง หรือให้ผู้อื่นมาปฏิบัติหน้าที่ แทน เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากคณะ กรรมการการเลือกตั้งก่อน

(๒) ไม่กระทำการอันมีผล เป็นการอนุมัติให้ใช้จ่ายงบประมาณสำรอง จ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นเว้นแต่จะ ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการ เลือกตั้งก่อน

(๓) ไม่กระทำการอันมีผล เป็นการอนุมัติงานหรือโครงการ หรือมีผล เป็นการสร้างความผูกพันต่อคณะรัฐมนตรี ชุดต่อไป

(๔) ไม่ใช้ทรัพยากรของรัฐหรือ บุคลากรของรัฐเพื่อกระทำการใดซึ่งจะมี

^๒หยุด แสงอุทัย, คำอธิบายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๑ (กรุงเทพมหานคร : นำเชียการพิมพ์, ๒๕๑๒), หน้า ๒๓๘.

^๓วิชญ์ เครื่องงาม, กฎหมายรัฐธรรมนูญ (กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์แสงสุทธิการ พิมพ์, ๒๕๓๐) หน้า ๖๐๓.

^๔หยุด แสงอุทัย, เรื่องเดิม, หน้า ๒๓๘.

ผลต่อการเลือกตั้ง และไม่กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

๓. ร่างพระราชบัญญัติที่ค้างการพิจารณาอยู่ในสภาผู้แทนราษฎรหรือค้างการพิจารณาในวุฒิสภาไม่ตกไปตามมาตรา ๑๕๓ “ในกรณีที่...มีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมหรือบรรดาร่างพระราชบัญญัติที่พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วย หรือเมื่อพ้นเก้าสิบวันแล้วมิได้พระราชทานคืนมาให้เป็นอันตกไป” นอกจากนี้ยังได้บัญญัติเพิ่มเติมไว้แตกต่างไปจากรัฐธรรมนูญฉบับอื่น คือ ให้นำร่างพระราชบัญญัติที่ตกไปนั้น นำกลับมาพิจารณาใหม่ได้ถ้าคณะรัฐมนตรีร้องขอ โดยบัญญัติว่า “ในกรณีที่...มีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ภายหลังจากเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อันเป็นการเลือกตั้งทั่วไป รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภาแล้วแต่กรณีจะพิจารณา ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม หรือร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภายังมิได้ให้ความเห็นชอบต่อไปได้ ถ้าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังจากเลือกตั้งทั่วไปร้องขอภายในหกสิบวันนับแต่วันเรียกประชุมรัฐสภาครั้งแรกหลังการเลือกตั้งทั่วไปและรัฐสภามีมติเห็นชอบด้วย แต่ถ้าคณะรัฐมนตรีมิได้ร้องขอภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไข

เพิ่มเติมหรือร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป...”

๔. ในระหว่างที่มีการเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีห้ามมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ในมาตรา ๑๕๘ บัญญัติว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี...และเมื่อได้มีการเสนอญัตติแล้วจะมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรมิได้...”

บทสรุป

การยุบสภาผู้แทนราษฎรเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาเพื่อหาทางออกให้กับประเทศชาติในยามที่เกิดวิกฤติ ในประเทศที่เป็นประชาธิปไตยทั้งหลาย เช่น ประเทศอังกฤษ ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส รวมทั้งประเทศไทยต่างก็ยอมรับและใช้วิธีการนี้เช่นเดียวกัน แม้การยุบสภาผู้แทนราษฎรจะทำให้การบริหารประเทศขาดความต่อเนื่องด้านนโยบายต้องไปเริ่มต้นใหม่ แต่ก็เป็นที่ยอมรับของทั่วโลกว่าเป็นทางออกตามวิถีทางประชาธิปไตยคืนอำนาจให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจเลือกอนาคตของประเทศ

บรรณานุกรม

วิชณุ เครืองาม. กฎหมายรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แสงสุทธิการพิมพ์, ๒๕๓๐.

กาญจนา เกิดโพธิ์ทอง, “การยุบสภาในประเทศไทย.” วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๐.

ดวงรัตน์ เล่าหัตถพงษ์ภูริ. “ปัญหาทางกฎหมายของการยุบสภาผู้แทนราษฎรในประเทศไทย.” วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒.

สมยศ เชื้อไทย. คำอธิบายหลักรัฐธรรมนูญทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์, ๒๕๓๕.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. สำนักประชาสัมพันธ์. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กรุงเทพมหานคร : สำนักการพิมพ์, ๒๕๕๐.

หยุด แสงอุทัย. คำอธิบายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๑. กรุงเทพมหานคร : นำเชียการพิมพ์, ๒๕๑๒.

เกิดความรู้...รัฐธรรมนูญฉบับสมุดไทย

ความรู้ที่มาจาก...ผู้จัดทำวิทยานิพนธ์ที่มหาวิทยาลัยบูรพา

เรียบเรียงโดย เชษฐา ทองยิ่ง*

รัฐธรรมนูญฉบับสมุดไทย...คืออะไร

รัฐธรรมนูญฉบับสมุดไทย คือรัฐธรรมนูญที่ผ่านการร่าง โดยกระบวนการทางนิติบัญญัติ กล่าวคือ เมื่อดำเนินการร่างเสร็จแล้ว ต้องเสนอต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อน ต่อจากนั้นจึงนำมาเขียนลงในสมุดไทย

*วิทยากร ๗ ว. กลุ่มงานบริการวิชาการ ๓ สำนักวิชาการ

ส่วนฉบับที่ประกาศใช้เป็นการชั่วคราว ที่เกิดจากการยึดอำนาจการบริหารราชการแผ่นดินหรือรัฐประหารนั้น จะไม่เขียนลงในสมุดไทย แต่จะมีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายเช่นกัน

รัฐธรรมนูญฉบับสมุดไทย...มีที่มาอย่างไร

การจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับสมุดไทยเป็นโบราณราชประเพณีที่เริ่มมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวรฉบับแรก คือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ โดยทรงเห็นว่ารัฐธรรมนูญนั้นเป็นของศักดิ์สิทธิ์และเป็นของที่ควรจะขลัง จึงมีพระราชประสงค์ให้เขียนลงในสมุดไทย ซึ่งได้ดำเนินการสืบต่อกันมาจนถึงฉบับปัจจุบัน

ทำไม...จึงเรียกสมุดไทย

เดิมสมุดไทย เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “สมุดข่อย” เพราะสมัยก่อนเนื้อกระดาษทำจากต้นข่อย นำเปลือกมาทุบผ่านกรรมวิธีจนเป็นกระดาษ และเนื่องจากในอดีตต่างประเทศมีการผลิตกระดาษขึ้น ประเทศไทยต้องการแสดงให้เห็นว่า เราก็มียุคสมัยของตัวเองเช่นกัน จึงเปลี่ยนชื่อเรียกจากสมุดข่อยมาเป็น “สมุดไทย”

รัฐธรรมนูญฉบับสมุดไทย...มีลักษณะรูปลักษณ์อย่างไร

รูปเล่มจะมีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า เป็นแผ่นยาว หน้าแคบพับทบไปกลับทบมาต่อเนื่องกัน ดูคล้ายชั้นบันไดหรือคล้ายผ้าจีบ หรือคล้ายพับใบลานหรือคัมภีร์ มีขนาดความกว้าง ๑๓.๔ เซนติเมตร ยาว ๔๕.๕ เซนติเมตร ส่วนความหนาจะขึ้นอยู่กับข้อความหรือบทบัญญัติที่ตราขึ้น พับหนึ่งจะมี ๒ หน้า สามารถเปิดอ่านได้ทั้งเล่ม ด้านบนและด้านล่างมีปกทำด้วยกระดาษแข็ง

มีหน่วยงานใดบ้าง...ที่ร่วมจัดทำ

ในขณะที่ยังดำเนินการยกร่างรัฐธรรมนูญ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อดำเนินการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับสมุดไทย โดยสำนักอักษลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ (กองประกาศิตเดิม) จัดเจ้าหน้าที่ลิขิต เพื่อเขียนข้อความบทบัญญัติของร่างรัฐธรรมนูญลงในสมุดไทย และติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

๑. กรมแผนที่ทหาร เพื่อขอการสนับสนุนกระดาษไฮเวท ความหนา ๑๒๐ แกรม กว้าง ๔๘ นิ้ว ยาว ๖๔ นิ้ว ซึ่งมีความคงทนเป็นพิเศษ สำหรับใช้เขียนรัฐธรรมนูญ

๒. องค์การค้าของคุรุสภา เพื่อขอการสนับสนุนในการตัดและพับกระดาษไฮเวทให้เป็นรูปเล่มสมุดไทย จำนวน ๓ ฉบับ

๓. กรมธนารักษ์ เพื่อขอการสนับสนุนในการจัดทำพระครุฑพ่าห์สำหรับติดปกรัฐธรรมนูญฉบับสมุดไทย จำนวน ๓ ดวง เป็นพระครุฑพ่าห์ทองคำ ๑ ดวง เพื่อติดปกฉบับต้น และพระครุฑพ่าห์เงินกะไหล่ทอง ๒ ดวง เพื่อติดปกฉบับอีก ๒ ฉบับ

๔. กรมศิลปากร เพื่อขอการสนับสนุนในการลงรักปิดทองรัฐธรรมนูญฉบับสมุดไทย และติดพระครุฑพ่าห์บนปกรัฐธรรมนูญ จำนวน ๓ ฉบับ

๕. ราชบัณฑิตยสถาน เพื่อจัดทำคำบอกศักราชทางจันทรคติ นำมาเขียนในช่วงต้นของ คำปรารภของรัฐธรรมนูญ

ใคร...เป็นคนเขียน

ผู้เขียนคือ “เจ้าหน้าที่ลิขิต” สังกัดสำนักอำนวยการและเครื่องราชอิสริยาภรณ์ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ซึ่งมีงานประจำคือการเขียนเอกสารสำคัญของทางราชการที่ต้องนำขึ้นทูลเกล้าฯ เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย เช่น พระราชสาส์นต่าง ๆ ใบกำกับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เป็นต้น

เจ้าหน้าที่ลิขิตนี้ เดิมเรียก “เจ้าหน้าที่อาลักษณ์” ซึ่งเป็นข้าราชการ

ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ที่คอยจดคำสั่ง หรือพระบรมราชโองการในเวลาที่พระมหากษัตริย์ออกว่าราชการ

รูปแบบการเขียน...เป็นอย่างไร

การเขียนรัฐธรรมนูญในปัจจุบัน เจ้าหน้าที่ลิขิตจะเขียนด้วยปากกาสีดำ ใช้ตัวหนังสือแบบ “รัตนโกสินทร์” หรือที่เรียกว่าลายมือแบบ “อาลักษณ์” ต่างจากในสมัยโบราณที่การเขียนของเจ้าหน้าที่อาลักษณ์ต้องใช้วิธีการชุบหมึก เพราะสมัยก่อนนั้นไม่มีปากกา ดังนั้นการเขียนในสมัยก่อน จึงเรียกว่า “การชุบ” หรือ “การจาร” นั่นเอง

ก่อนที่จะลงมือเขียนนั้นเจ้าหน้าที่ลิขิตจะทำการแปลงสารจากกระดาษ A๔ ลงสมุดไทย ผ่านวิธีการที่เรียกว่า “การเนา” เพื่อให้ข้อความในแต่ละบรรทัดเป็นแบบแผนเดียวกัน ต้องกำหนดจำนวนอักษรต่อหนึ่งบรรทัด และกำหนดวรรคตอนทุกตำแหน่งที่มีการวรรค และนำมาขยายขนาดหน้าให้เท่าตัวอักษรที่จะเขียนจริงในรัฐธรรมนูญ เพื่อประโยชน์ในการจัดช่องบรรทัดของเจ้าหน้าที่ลิขิต และเขียนได้เร็วขึ้น ดังนั้น เจ้าหน้าที่ลิขิตจะต้องอ่านและทำความเข้าใจเนื้อหาของรัฐธรรมนูญไปด้วย

การเขียนจะเริ่มจากหน้าแรก เขียนคำว่า “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย” และเว้นหน้าเปล่าไว้ ๒ หน้า เพื่อทรงลงพระ

ปรมาภิไธยและประทับตราพระราชลัญจกร
หน้าต่อไปจะเขียนวันที่ เดือน และปีที่ตรา
โดยจะเว้นเลขวันที่เอาไว้ (ในการเติม
วันที่จะเติมวันที่ของวันที่ประทับตราพระ
ราชลัญจกรภายหลังทรงลงพระปรมาภิไธย
แล้ว) หน้าต่อไปจะเป็นคำบอกศักราช และ
ต่อด้วยคำปรารภในร่างรัฐธรรมนูญ จากนั้น
จึงเขียนข้อความหรือบทบัญญัติตั้งแต่
มาตราแรกจนจบความทั้งหมด

เมื่อเขียนจบข้อความทั้งหมดแล้ว
หากข้อความจบลงในหน้าบนจะเขียนคำว่า
“ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ” ในหน้าถัดมา
แต่หากจบในหน้าล่าง จะพลิกโดยเว้น
หน้าบนไว้ ๑ หน้า แล้วจึงเขียนผู้รับสนอง
พระบรมราชโองการในหน้าถัดมา โดย
ให้เว้นที่ไว้สำหรับผู้รับสนอง พระบรม
ราชโองการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ต่อจากนั้น
จะเว้นอีก ๒ หน้า (หน้าบน-หน้าล่าง) แล้ว
จึงเขียนชื่อผู้ชูป (ผู้เขียน) และผู้ตรวจทาน
ไว้เป็นลำดับสุดท้าย

โดยปกติ การเขียนข้อความลง
ในรัฐธรรมนูญฉบับสมุดไทย จะเขียนหน้าละ
๔ บรรทัดและมีมีการตรวจทานเป็นระยะ ๆ
จนกว่าเจ้าหน้าที่ลิขิตจะเขียนเสร็จทั้งหมด

การลงรักปิดทอง...ทำอย่างไร

เมื่อเจ้าหน้าที่ลิขิตเขียนข้อความ
ในรัฐธรรมนูญทั้ง ๓ ฉบับพร้อมมีการ
ตรวจทานเสร็จแล้ว จะส่งให้กรมศิลปากร
โดยสำนักช่างสิบหมู่ ทำการลงรักปิดทอง
ปกหน้า ปกหลัง และด้านข้างทั้ง ๔ ด้าน

ของฉบับรัฐธรรมนูญทุกฉบับ โดยเริ่มจาก
การทาสแลคบนพื้นผิว ตามด้วยการลงรักสี
จากนั้นใช้แผ่นทองคำเปลวแท้ปิดทับอีกครั้ง
แล้วจึงนำพระครุฑหุ้มฟ้าที่กรมธนารักษ์จัด
ทำขึ้น ติดลงบนปกรัฐธรรมนูญทั้ง ๓ ฉบับ
โดยฉบับต้นจะติดพระครุฑหุ้มฟ้าทองคำ
และฉบับอีก ๒ ฉบับ ติดพระครุฑหุ้มฟ้า
เงินกะไหล่ทอง

ต่อจากนั้น จะส่งมอบให้
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ดำเนินการในขั้นตอนการนำขึ้นทูลเกล้าฯ
ถวาย เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยต่อไป

พระราชลัญจกร...สำคัญและเกี่ยวข้องกับอย่างไร

พระราชลัญจกร (บางครั้งเรียก
พระราชลัญจกร) เป็นตราที่ใช้ประทับกำกับ
พระปรมาภิไธย หรือประทับกำกับเอกสาร
สำคัญที่ออกในพระปรมาภิไธย ซึ่งเป็น
เครื่องหมายที่แสดงถึงพระราชอำนาจของ
พระมหากษัตริย์ในฐานะประมุขของประเทศ

เมื่อทรงลงพระปรมาภิไธย
ในรัฐธรรมนูญทั้ง ๓ ฉบับแล้ว จะนำ
รัฐธรรมนูญมายังสำนักเลขาธิการคณะ
รัฐมนตรี เพื่อประทับตราพระราชลัญจกร
ซึ่งตราพระราชลัญจกรที่ใช้ประทับใน
รัฐธรรมนูญนั้น มีจำนวน ๔ องค์ ได้แก่

- พระราชลัญจกรประจำ
รัชกาล จำนวน ๑ องค์ คือ พระราชลัญจกร
พระครุฑหุ้มฟ้า ใช้ประทับกำกับพระ
ปรมาภิไธย (หน้าล่าง)

- พระราชลัญจกรประจำแผ่นดิน จำนวน ๓ องค์ คือ พระราชลัญจกรมหาโองการ (ประทับหน้าบนด้านซ้าย) พระราชลัญจกรไอยราพต องค์ใหญ่ (ประทับหน้าบนกลาง) และพระราชลัญจกรหงสพิมาน (ประทับหน้าบนด้านขวา)

เก็บรักษาที่ไหน...

เมื่อประทับตราพระราชลัญจกรแล้ว จะมอบให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้เก็บรักษารัฐธรรมนูญฉบับต้น (ปกติดพระครุฑพ่าห์ทองคำ) ส่วนรัฐธรรมนูญฉบับอีก ๒ ฉบับ (ปกติดพระครุฑพ่าห์เงินกะไหล่ทอง) จะมอบให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เก็บรักษา ๑ ฉบับ และสำนักราชเลขาธิการ เก็บรักษา ๑ ฉบับ

ในการเก็บรักษารัฐธรรมนูญฉบับต้นของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรนั้น ได้เก็บรักษาและนำมาจัดแสดงไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ในบริเวณพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

รัฐธรรมนูญฉบับสมุดไทย...มีกี่ฉบับแล้ว

นับแต่ประเทศไทยได้มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย ตั้งแต่ปี ๒๔๗๕ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศมาแล้ว ๑๘ ฉบับ แต่รัฐธรรมนูญที่มีการจารึกหรือเขียนลงในสมุดไทยนั้น มีจำนวน ๑๐ ฉบับ ได้แก่

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕
๒. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๘๕
๓. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒
๔. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๙๕
๕. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๑
๖. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๓
๗. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑
๘. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔
๙. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐
๑๐. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (ฉบับปัจจุบัน)

เกร็ดเล็กเกร็ดน้อย...รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน (๒๕๕๐)

๑. มี ๓๐๙ มาตรา ฉบับหนึ่งมีทั้งหมด ๕๙๒ หน้า ๒,๓๖๘ บรรทัด หนัก ๓ กิโลกรัม
๒. ใช้เจ้าหน้าที่ลิขิต จำนวน ๘ คน ซึ่งเป็นชุดเดียวกับที่เคยเขียน

รัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๐ ประกอบด้วย

- ๑) นายสุวรรณชัย โนนทะเสน
- ๒) นายบรรดาศักดิ์ สีหาราช
- ๓) นายเชษฐพงศ์ เมียงพันธุ์
- ๔) นายสุชาติ สุขศรี
- ๕) นายบุญเรือง แก้วยอด
- ๖) นางปณิตา สบายวงศ์
- ๗) นายศิริพัฒน์ ไวยพันธุ์
- ๘) นายบุรค์ เชียงเจริญ

๑. ใช้เวลาเขียนวันละ ๑๕-๑๙ ชั่วโมง เริ่มเขียนตั้งแต่เวลา ๐๗.๐๐ นาฬิกา เขียนได้เฉลี่ยวันละ ๕ พับ (๑ พับ มี ๒ หน้า)

หรือ ๕๐ บรรทัด รวมระยะเวลาที่ใช้เขียนทั้งหมด ๓ ฉบับ จำนวน ๔๑ วัน

๒. พระครุฑพ่าห์ทองคำติดปกฉบับต้น ๑ ดวง ทำด้วยทองคำแท้หนัก ๔๕ กรัม มูลค่า ๔๑,๐๐๐ บาท และพระครุฑพ่าห์เงินกะไหล่ทองติดปกคู่ฉบับ ทำด้วยกะไหล่เงินกะไหล่ทอง มูลค่าดวงละ ๗,๓๐๐ บาท รวม ๒ ดวง มูลค่า ๑๔,๖๐๐ บาท

๓. ผู้ประทับตราพระราชลัญจกร ชื่อ นายสมทรง ฉวีกลาง เจ้าหน้าที่ของสำนักอักษรลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

บรรณานุกรม

- ประเสริฐ ปัทมะสุคนธ์. รัฐสภาไทยในรอบสี่สิบสองปี (๒๔๓๕-๒๕๑๓). กรุงเทพฯ : ช.ชุมนุมช่าง, ๒๕๓๕.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. คู่มือปฏิบัติงานการจัดทำสมุดไทย และเขียนรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., ๒๕๓๕.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักประชาสัมพันธ์. รัฐธรรมนูญฉบับสมุดไทย สำคัญอย่างไร...คนไทยควรรู้. กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์, ๒๕๕๐.
- นักลิขิตรัฐธรรมนูญ, หนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑๖๖๐ วันศุกร์ที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐, หน้า A๔.
- เปิดเบื้องหลังผู้จารรัฐธรรมนูญ, หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๓๙๕๓ วันเสาร์ที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๐, หน้า ๒.
- พิธีกรรมจาร “รธน.”, หนังสือพิมพ์มติชน ปีที่ ๓๐ ฉบับที่ ๑๐๓๕๙ วันเสาร์ที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๐, หน้า ๖.
- กลุ่มงานพิพิธภัณฑสถานและจดหมายเหตุ. รัฐธรรมนูญฉบับสมุดไทย. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก <http://library2.parliament.go.th/museum/content/doc04.pdf> ณ วันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๓.
- เกร็ดความรู้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก http://www.thaigoodview.com/library/contest_2551/social_02/01/2/1ymngs_03/thammanoo_2550-t02.html ณ วันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๓.
- รายงานพิเศษ...รัฐธรรมนูญฉบับสมุดไทย. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก http://news.sanook.com/scoop/scoop_173320.php ณ วันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๓.
- รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=102201> ณ วันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๓.

แวดวงชาวสภา KM

พิธีบวงสรวงเสด็จพ่อ ประสทธิโชคพ่อปู่ธีระมงคล เจ้าที่รุกขเทพ
สรรพเทพ สรรพวิญญาน))))))

วันจันทร์ที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๓ เวลา ๐๙.๐๙ นาฬิกา ณ สำนักงานเลขาธิการสภา
ผู้แทนราษฎร ถนนประดิพัทธ์ นายพิฑูร พุ่มหิรัญ เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เป็นประธานใน
พิธีทำบุญสำนักงานฯ ประจำปี ๒๕๕๓ โดยประกอบพิธีบวงสรวงเสด็จพ่อ ประสทธิโชคพ่อปู่ธีระ
มงคล เจ้าที่รุกขเทพ สรรพเทพ สรรพวิญญาน ที่ดำรงสภาวะอยู่ในบริเวณสำนักงานเลขาธิการ
สภาผู้แทนราษฎร พร้อมทั้งพิธีสงฆ์ซึ่งได้อาราธนาพระสงฆ์จำนวน ๑๐ รูป เจริญพระพุทธมนต์ และ
ถวายภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์ด้วย

กองบรรณาธิการ

ที่ปรึกษา

นายจรุ พันธ์เปรี๊ยะ
นางเพียงฤทัย ไชติทัตต์

บรรณาธิการ

นายอนุกุล สัตยจิตติเสรี

กองบรรณาธิการ

นางพรพรรณ ไทยวัฒนาอนุกุล
นางวิจิตรา วัชรภรณ์
นางสุภาวดี ชิดชิน
นายเจษฎาพร นนทพันธ์
นายทองคำ แก้วพรม
นางอารยะหญิง จอมพลาพล
นายธีรวัฒน์ วงศาสุวรรณ
นายณัฐวัชร มังคละคุปต์
นางสาวศุภปรรัตน์ สุขพุ่ม
นายเชษฐา ทองยิ่ง
นางอรวิไล จันทร์บุญแก้ว
นางสาวฉันทนา คำกัมพล
นายหริณทร์ สุตะบุตร
นางสาวอัจฉรา วิไลหงษ์
นายสุธิตักดิ์ อรรถประดิษฐ์
นางพนอ หิมารัตน์
นางสาวกัลยา ดวงทอง
นางณัฐสุมน สมสมาน
นางทรงศวรรณ ธาราททรัพย์
นายรัฐภูมิ คำศรี
นายภาคภูมิ ม้าวิไล

ฝ่ายจัดทำอาร์ตเวิร์กและจัดพิมพ์

นายวีระพันธ์ มุขสมบัติ
นางบุษราคัม เซวน์ศิริ
นางสาวปรีศนา ถาวรยุทธ
นายสุรชัย เจนนุวัตร
นายเอกวีร์ อินเี่ยม
นางนันทนา ปอยสูงเนิน
นายมานะ เรืองสอน
นายนิธิทัศน์ องค์กรชัย
นางสาวทิพย์วิมล อ่อนกลิ่น
นายพรชัย แว่นแคว้น

ฝ่ายเผยแพร่

นายอนุกุล สัตยจิตติเสรี
นางสุภาวดี ชิดชิน
นายณัฐวัชร มังคละคุปต์
นางสาวมณฑนา ศรีเพ็ญประภา
นางเสาวนีย์ สุกใส
นางสาววิจิตรา น้าวฒนไพบูลย์
นางสาวน้ำทิพย์ หวังสุดใจ
นางอรวิไล จันทร์บุญแก้ว
นายสุธิตักดิ์ อรรถประดิษฐ์
นายชัยยา ประวันนา

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

www.parliament.go.th